№. 142. ЧЕТВЕРГЪ 12 Декабря. 12 Grudnia. CZWARTEK №. 142.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЪ по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

Przedpłata: Roczna. W Wilnie . rs 10. Z przesyłką — 12. Półroczna: W Wilnie . — 5. Z przesyłką. — 6.

Kwartalna: W Wilnie . — 3. Z przesyłką . — 3 k. 50. Miesięczna . — 1. Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się k. sr. 17.

WYCHODZI we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Rok 1863.

СОДЕРЖАНІЕ.

Часть Оффиціяльная.

ВИЛЬНО.

10 декабря прибыла въ Вильно депутація, въ числѣ 12 человѣкъ, изъ г. Сувалокъ августовской губерніи. Депутація сія, благосклонно принятая г. главнымъ начальникомъ края, представила его высокопревосходительству всеподданнѣйшее письмо на имя ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА, подписанное 352 обывателями города, которые, сознаваясь въ своей виновности и искренно каясь въ минутномъ заблужденіи своемъ, умоляютъ о прощеніи и милосердіи ГОСУДАРЯ, желаютъ оставаться впередъ вѣрными Его подданными и тѣмъ удостоиться войти въ составъ милліоновъ вѣрнаго народа, благоденствующаго подъ Его скипетромъ.

Его высокопревосходительство, г. главный начальникъ края, милостиво принявъ это письмо, изволилъ обратиться къ депутатамъ съ краткою рѣчью, въ которой привѣтствовалъ ихъ возвращеніе на путь долга и чести, пожелалъ самаго скорѣйшаго успокоенія края, который безумными предпріятіями людей недоброжелательныхъ ввергнутъ въ несчастіе и разореніе. Въ заключеніе присовокупилъ, что они должны стараться оправдать заявленія свои самымъ дѣломъ и тѣмъ доказать искренность своего раскаянія и вѣрноподданническихъ чувствъ.

ЦИРКУЛЯРНОЕ ПРЕДЛОЖЕНІЕ

главнаго начальника края, начальникамъ губерній Виленской, Гродненской, Ковенской, Минской, Могилевской и Витебской, 30-го ноября 1863 года.

Признавъ необходимымъ привести въ положительную извѣстность всѣ лица, постоянно или временно проживающія во ввѣренномъ мнѣ краѣ, я—въ дополненіе къ предложенію моему отъ 7 августа, поручаю вашему превосходительству, по соглашенію съ управляющимъ палатою государственныхъ имуществъ, сдѣлать распоряженіе, чтобы во всѣхъ сельскихъ и волостныхъ управленіяхъ были заведены обывательскія книги. Причемъ:

1. Въ книги эти должны быть записаны безъ изъятія всѣ лица, постоянно и временно проживающія на казенныхъ или владѣльческихъ земляхъ,—въ чертѣ вѣдомства сельскихъ или волостныхъ управленій.

2. Внесенію въ эти книги подлежатъ всѣ помѣщики, ксендзы, шляхта и другихъ сословій люди, уполномоченные отъ владѣльцевъ имѣній, оффиціалисты и вообще всѣ служащіе въ дворовыхъ управленіяхъ, а также арендаторы и администраторы имѣній и фермъ.

3. Изъ лицъ сельскаго сословія, записанныхъ въ ревизскія сказки, вносятся въ обывательскія книги только тѣ, которые не имѣютъ осѣдлости и не занимаются земледѣліемъ, а промышляютъ другими какими либо занятіями, какъ напр. прислуга, мастеровые, поденщики и проч.

4. Всѣ поименованныя выше лица, подлежащія внесенію въ обывательскія книги, обязаны до истеченія двухъ недѣль со времени объявленія на мѣстѣ настоящаго распоряженія, представить въ волостныя и сельскія управленія подробные списки о себѣ и о своихъ семействахъ, а также и о всѣхъ другихъ лицахъ, постоянно или временно проживающихъ въ ихъ семьѣ,—на ихъ земляхъ, или въ ихъ домахъ и фольваркахъ *).

5. Обывательскія книги должны быть составлены и провѣрены въ теченіи 4-хъ недѣльнаго срока со дня опубликованія по уѣздамъ настоящаго распоряженія.

6. Лицамъ, именующимъ себя шляхтою, а также и тѣмъ, которые отыскиваютъ свое дворянское происхожденіе, независимо отъ внесенія ихъ въ обывательскія книги, должны быть составлены особые списки, съ показаніемъ, имѣютъ ли они какую либо осѣдлость,—и если окажутся неосѣдлые и не приписавшіеся къ какому либо обществу, согласно Высочайшему указу 17 іюля 1857 года, то таковыхъ брать подъ ближайшій надзоръ полиціи и доносить о нихъ мнѣ для дальнѣйшихъ распоряженій. Списки эти по составленіи должны быть представлены начальнику губерніи.

7. Составленіе и повѣрка обывательскихъ книгъ должны быть произведены подъ наблюденіемъ военныхъ уѣздныхъ начальниковъ, подвѣдомственными имъ военными становыми начальниками и чинами уѣздной полиціи; при чемъ военные начальники могутъ требовать содѣйствія мировыхъ посредниковъ.

8. Военные начальники обязаны озаботиться, чтобы повѣрка была произведена тщательно и съ надлежащею точностію; для сего распредѣлить оную между чиновниками по станамъ и участкамъ такъ, чтобы ни одно лицо не могло избѣжать отъ внесенія въ обывательскія книги. Для болѣе успѣшнаго хода дѣла и содѣйствія военнымъ начальникамъ, должны быть командированы чиновники какъ отъ начальника губерніи, такъ и отъ палаты государственныхъ имуществъ.

9. Если бы при повѣркѣ оказались лица, проживающія безъ всякихъ законныхъ видовъ, или хотя и имѣющія виды, но тѣмъ не менѣе подозрительныя, то таковыхъ немедленно подвергать аресту и доносить объ нихъ начальнику губерніи.

10. Равнымъ образомъ при повѣркѣ обывательскихъ книгъ, надлежитъ опрашивать общества, не находится ли въ оныхъ изъ живущихъ въ средѣ общества разнаго званія людей неблагонадежныхъ въ политическомъ отношеніи, и если окажутся таковые, брать ихъ подъ арестъ и поступать съ ними на основаніи существующихъ на сей предметъ распоряженій. Въ особенности обращать вниманіе на тѣхъ, которые были уже въ мятежныхъ шайкахъ и состоятъ на поручительствѣ обществъ, а также строго разыскивать не находится ли въ числѣ проживающихъ въ уѣздѣ лицъ какихъ либо агентовъ мятежа, занимающихся вербовкой въ мятежныя шайки, или снабжающихъ оныя продовольствіемъ и другими предметами. Такихъ немедленно брать подъ стражу и доносить начальнику губерніи для поступленія съ ними по законамъ.

11. За всякое лицо, которое окажется при повѣркѣ невнесеннымъ въ обывательскія книги владѣльцами мызъ, помѣщиками, или ихъ дворовыми управленіями, а также сельскими обществами, взыскивать съ виновныхъ по 100 руб. штрафа.

и 12. Прошнурованныя и скрѣпленныя обывательскія книги, по окончаніи повѣрки оныхъ хранить при дѣлахъ уѣзднаго полицейскаго управленія.

Всѣ изложенныя выше распоряженія, я прошу ваше превосходительство привести въ точное исполненіе, и по окончаніи повѣрки обывательскихъ книгъ по ввѣренной вамъ губерніи къ указанному выше сроку,—мнѣ донести.

Генералъ отъ инфантеріи *Муравьевъ.*

*) Помѣщикамъ предоставляется вносить семейные о себѣ списки въ становыя квартиры.

Младшій канониръ N. 5 полуроты Виленской крѣпостной артиллеріи Казиміръ *Сычукъ,* по произведенному надъ нимъ суду по полевому уголовному уложенію, оказался виновнымъ въ побѣгѣ изъ службы и въ измѣнѣ данной на вѣрность службы присяги вступленіемъ въ шайку мятежниковъ, съ которыми участвовалъ въ дѣйствіяхъ противъ войскъ и, раненый, взятъ въ плѣнъ. За эти преступленія Сычукъ, по утвержденному приговору военнаго суда, подвергнутъ смертной казни—разстрѣляніемъ, 10 сего декабря, въ 10 часовъ утра, въ Вильно, на торговой площади.

С.-Петербургъ, 7 декабря.

ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО Всемилостивѣйше принимаетъ званіе Шефа Александровскаго Военнаго Училища. (Рус. Инв. N. 271)

ТЕЛЕГРАФИЧЕСКОЕ ИЗВѢСТІЕ.

Варшава, 10-го декабря.

По донесенію генерала Ушакова, шайка Хмѣлинскаго совершенно уничтожена, самъ онъ взятъ въ плѣнъ и скоро будетъ доставленъ въ Радомъ, гдѣ и понесетъ казнь за свои злодѣянія.

(Рус. Инв. N. 270).

Объ отмѣнѣ шарварковой повинности государственныхъ крестьянъ въ западныхъ губерніяхъ. По соглашеніи съ генералъ-губернаторами западныхъ губерній, министръ государственныхъ имуществъ входилъ въ главный комитетъ объ устройствѣ сельскаго состоянія съ представленіемъ объ отмѣнѣ шарварковой повинности государственныхъ крестьянъ въ западныхъ губерніяхъ, опредѣленной 207-ю ст. положенія о люстраціи (прим. къ ст. 9-й св. зак. т. VIII уст. о управ. каз. нас. им., изд. 1857 года) для экономическихъ строеній, огорожъ, дорогъ, мостовъ, плотинъ и переправъ въ казенныхъ имѣніяхъ. По журналу главнаго комитета ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, въ 8-й день октября сего года, Высочайше повелѣть соизволилъ: 1) Шарварковую повинность государственныхъ крестьянъ въ западныхъ губерніяхъ нынѣ же отмѣнить. 2) Съемщики фермъ и оброчныхъ статей, отданныхъ имъ по контракту, съ правомъ пользоваться шарварковою повинностію крестьянъ, не освобождаются и съ отмѣною сей повинности отъ обязанности поддерживать эти статьи надлежащими починками; но за производство оныхъ на ихъ счетъ назначить имъ вознагражденіе сложеніемъ слѣдующаго съ нихъ по контрактамъ платежа процентовъ отъ оцѣнки находящихся при фермахъ и оброчныхъ статьяхъ строеній. 3) Тѣмъ изъ съемщиковъ, кои не изъявятъ желанія довольствоваться опредѣленнымъ вознагражденіемъ, предоставить право отказаться отъ дальнѣйшаго содержанія фермъ и статей.

(С. Поч. N. 269)

— *Объ увеличеніи числа повѣрочныхъ коммиссій въ сѣверо-западныхъ губерніяхъ.* Вслѣдствіе отношенія виленскаго военнаго, гродненскаго, ковенскаго и минскаго генералъ-губернатора и главноначальствующаго въ губерніяхъ Витебской и Могилевской, объ увеличе-

TREŚĆ

Część Urzędowa.

WILNO.

D. 10 grudnia przybyła do Wilna deputacja z 12-tu osób złożona, z miasta Suwałk gub. Augustowskiéj. Deputacja ta łaskawie przyjęta przez p. głównego naczelnika tutejszego kraju złożyła na ręce Jego Excellencji najpoddaniejszy list na Imię CESARZA JEGO MOŚCI, przez 352 obywateli miasta podpisany, w którym uznając swe winy z szczerym żalem za obłęd chwilowy, błagają przebaczenia i miłosierdzia NAJJAŚNIEJSZEGO PANA, pragnąc pozostać nadal wiernymi Jego poddanemi, a tém zasłużyć na przyłączenie ich do tylu miljonów wiernego i szczęśliwego ludu, zostającego pod Jego berłem.

Jego Excellencja p. główny naczelnik kraju przyjąwszy łaskawie to pismo, przemówił do deputatów, i w krótkich wyrazach winszując im powrotu na drogę obowiązku i honoru, życzył co najrychlejszego uspokojenia kraju, który przez nierozumne przedsięwzięcia ludzi złéj woli wtrącony został w nieszczęścia i zniszczenie. Nareszcie dodał, że uczucia przez nich wyrażone, do nichże samych należy czynem stwierdzić i o rzetelności żalu i uczuć wiernopoddańczych przekonać.

OKOLNE ZALECENIE

Głównego naczelnika kraju do naczelników gubernij Wileńskiéj, Grodzieńskiéj, Kowieńskiéj, Mińskiéj, Mohylewskiéj i Witebskiéj, 30 listopada 1863 r.

Widząc potrzebę dowiedzenia się o stanowczego wszystkich osobach stale lub czasowo zamieszkujących w powierzonym mnie kraju, ja w uzupełnieniu zalecenia mojego z d. 7 sierpnia polecam waszéj excellencji po skomunikowaniu się z zarządzającym izbą dóbr państwa wydać rozporządzenie, aby we wszystkich wiejskich i włościańskich zarządach były sporządzone obywatelskie księgi. Przy czém:

1) Do ksiąg tych mają być zapisane wszystkie bez wyjątku osoby stale i czasowo mieszkające na skarbowych lub dziedzicznych gruntach—w obrębie zarządu wiejskich lub włościańskich zarządów zostające.

2) Zapisani do tych ksiąg mają być wszyscy obywatele, księża, szlachta i innych stanów ludzie, umocowani od właścicieli majątków, oficjaliści i w ogóle wszyscy służący w dwornych zarządach oraz dzierżawcy i arendarze ferm i majątków.

3) Z osób stanu wiejskiego zapisanych do list rewizyjnych, zapisują się do obywatelskich ksiąg tylko ci, którzy nie mają posiadłości i nie zajmują się rolnictwem, a żyją z innych jakich bądź zatrudnień jak np. służba, rzemieślnicy, najemnicy i t. d.

4) Wszystkie wyżej poszczególnione osoby, które mają być zapisane do ksiąg obywatelskich, powinny przed upływem dwóch tygodni od daty ogłoszenia na miejscu niniejszego rozporządzenia, złożyć do włościańskich i wiejskich zarządów szczegółowe listy o sobie i swych rodzinach, tudzież o wszystkich innych osobach, stale lub czasowo mieszkających, w ich rodzinach, na ich gruntach lub w ich domach i folwarkach *).

5) Obywatelskie księgi powinny być ułożone i sprawdzone w ciągu 4 tygodni od daty ogłoszenia w powiecie niniejszego rozporządzenia.

6) Dla osób mianujących się szlachtą oraz tych, którzy dowodzą swego stanu dworzańskiego, prócz zaciągnięcia ich do ksiąg obywatelskich, powinny być ułożone osóbne listy, z wyszczególnieniem, czy one mają jaką posiadłość— i jeśli są nieosiadłe i nieprzypisane do jakiéjkolwiek gminy zgodnie z Najwyższym Ukazem 17 czerwca 1857 roku, to ich brać pod najściślejszy dozór policji i donosić o nich mnie dla dalszego rozporządzenia. Listy takowe po sporządzeniu mają być przedstawione do naczelnika gubernji.

7) Sporządzenie i sprawdzenie ksiąg obywatelskich powinno być dopełnione pod dozorem wojennych naczelników, przez podwładnych im wojennych stanowych naczelników i stopnie powiatowéj policji; przy czém wojenni naczelnicy mogą używać współdziałania pośredników pojednawczych.

8) Wojenni naczelnicy obowiązani postarać się, aby sprawdzenie odbyło się ściśle i z należytą punktualnością; dla tego rozdzielić je na urzędników podług cyrkułów i uczą̨stków, tak, żeby nikt niemógł uniknąć od zapisania się do ksiąg obywatelskich. Dla pośpiesznego wykonania i do pomocy powinni być delegowani urzędnicy tak od naczelnika gubernji jako też od izby dóbr państwa.

9) Jeśliby przy sprawdzeniu znalazły się osoby mieszkające bez żadnych legitymacij, albo też mające dowody, lecz nie mniéj podejrzane, to natychmiast je aresztować i donosić o nich naczelnikowi gubernji.

10) Również przy sprawdzeniu ksiąg obywatelskich należy wypytywać gminy, czy nie znajdują się w nich, z liczby zamieszkujących w gromadzie, różnego stanu osoby niezaufne pod względem politycznym, i jeśli takie się znajdą, to je zaraz aresztować i postępować z nimi na mocy istniejących w tym celu rozporządzeń. W szczególności zaś zwracać uwagę na tych, którzy już byli w bandach powstańczych i zostają na poręce gromady, tudzież ściśle badać czy nie znajdują się w liczbie mieszkających w powiecie osób, ajenci powstania, zajmujący się werbunkiem do band powstańczych, lub opatrujący je w żywność i inne przedmioty. Takich niezwłócznie zabierać pod straż i donosić naczelnikowi gubernji dla postąpienia z nimi podług prawa.

11) Za każdą osobę, która okaże się przy sprawdzeniu niezapisaną do księgi przez posiadaczy dworów, obywateli, lub ich zarządy dworne, oraz przez gromady wiejskie egzekwować z winnych po 100 rub. sztrafu.

12) Przesznurowane i oparafowane księgi obywatelskie *po sprawdzeniu onych* zachować przy aktach powiatowego zarządu policyjnego.

Wszystkie wyszczególnione powyżéj rozporządzenia upraszam waszą excellencję ściśle wykonać i po odbyciu sprawdzenia ksiąg obywatelskich w powierzonéj wam gubernji na termin wskazany, donieść mnie.

Jenerał piechoty **Murawjew.**

(*) Obywatele mogą składać w oznaczonym terminie listy siemienistości swéj w kwaterach assesorów stanowych.

— Młódszy kanonjer N. 5 pół roty wileńskiéj fortecznéj artylerji Kazimierz **Syczuk,** po odbytym nad nim sądzie podług doraźnego kodeksu kar, uznany został winnym ucieczki ze służby i złamania danéj na wierność służby przysięgi przez wstąpienie do bandy powstańców, z którymi brał udział w działaniach przeciwko wojskom i ranny został wzięty w niewolę. Za jakowe przestępstwa Syczuk, po zatwierdzeniu wyroku sądu wojennego uległ karze śmierci przez rozstrzelanie 10 bieżącego grudnia o 10 godzinie zrana w m. Wilnie na placu targowym.

St.-Petersburg 7 grudnia.

— JEGO CESARSKA MOŚĆ Najmiłościwiéj przyjmuje godność Szefa Aleksandrowskiéj Wojennej szkoły. (Ross. Inw. N. 270).

WIADOMOŚĆ TELEGRAFICZNA.

Warszawa 10 grudnia:

Wedle doniesienia jenerała Uszakowa, banda Chmielińskiego zupełnie zniszczona, on sam wzięty w niewolę i wkrótce odstawiony będzie do Radomia, gdzie odniesie karę za swoje zbrodnie. (Inw. ross.)

O zniesieniu szarwarkowej powinności od włościan rządowych w gubernjach zachodnich. Po zniesieniu się z jenerał-gubernatorami gubernij zachodnich, minister dóbr rządowych uczynił do głównego komitetu o urządzeniu stanu wiejskiego przedstawienie o zniesieniu szarwarkowéj powinności dla włościan rządowych w gubernjach zachodnich ustanowionéj art. 207 ustawy o lustracji (uw. do art. 9 zb. pr. t. VIII ust. o zarząd. w skar. osiad. maj. wyd 1857 r.) dla budowli ekonomicznych, ogrodzeń, dróg, mostów, grobli i przepraw w majątkach skarbowych. Dziennikiem głównego komitetu CESARZ JEGO MOŚĆ 8 października bieżącego roku Najwyżéj rozkazać raczył: 1)Szarwarkową powinność dla włościan zachodnich gubernij natychmiast znieść. 2) Dzierżawcy ferm i artykułów czynszowych oddanych im wedle kontraktu, z prawem korzystania z powinności szarwarkowéj od włościan, nieuwalniają się z ustaniem téj powinności od obowiązku podtrzymywania tych artykułów przez należyte reparacje; lecz za uskutecznienie takowych swoim kosztem, przeznaczyć im wynagrodzenie przez potrącenie należnéj od nich wedle kontraktu opłaty procentów od szacunku znajdujących się przy fermach i artykułach czynszowych budynków. 3) Tym z dzierżawców, którzy niebędą poprzestawać na rzeczonem wynagrodzeniu, nadać prawo zrzeczenia się od dalszéj arendy ferm i artykułów. (Pocz. półn.)

O powiększeniu liczby kommisij weryfikacyjnych w północno-zachodnich gubernjach. W skutek odezwy wileńskiego wojennego grodzieńskiego kowieńskiego i mińskiego jenerał-gubernatora oraz głównego naczelnika w guber-

нiи числа повѣрочныхъ коммиссiй, въ видахъ скорѣйшаго устройства быта бывшаго крѣпостнаго населенiя сѣверо-западнаго края, на основанiяхъ, изложенныхъ въ Высочайшемъ указѣ 1-го марта, министръ внутреннихъ дѣлъ входилъ по сему предмету съ представленiемъ въ главный комитетъ объ устройствѣ сельскаго состоянiя. Главный комитетъ журналомъ, Высочайше утвержденнымъ въ 22-й день октября сего года, положилъ: 1) Предоставить виленскому, ковенскому, гродненскому и минскому генералъ-губернатору, сверхъ повѣрочныхъ коммиссiй, учрежденныхъ уже въ губернiяхъ: Виленской, Ковенской, Гродненской и Минской и въ инфляндскихъ уѣздахъ Витебской, по одной въ каждомъ уѣздѣ, на основанiи Высочайше утвержденныхъ 9-го апрѣля 1863 года правилъ, — учреждать въ сихъ губернiяхъ и уѣздахъ, по мѣрѣ надобности и прiисканiя способныхъ чиновниковъ, новыя повѣрочныя коммиссiи, въ томъ составѣ и на тѣхъ основанiяхъ, кои опредѣлены означенными Высочайше утвержденными правилами; и 2) Расходы, потребные по содержанiю сихъ новыхъ повѣрочныхъ коммиссiй отнести на счетъ учрежденнаго въ сѣверо-западныхъ губернiяхъ процентнаго сбора съ помѣщичьихъ земель.

(С. Поч. N. 269)

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, во вниманiе къ отлично-усердной и ревностной службѣ, въ 3-й день сего декабря, Всемилостивѣйше соизволилъ пожаловать ордена: св. Владимiра 2-й ст. съ мечами надъ орденомъ: генералъ-лейтенанту начальнику 1-й пѣхотной дивизiи барону *фонъ-Майделю*; св. Станислава 1-й ст. — генералъ-маiору, помощнику начальника 1-й пѣхотной дивизiи **ПЛАКСИНУ**; св. Владимiра 3-й ст. — помощнику начальника 30-й пѣхотной дивизiи, генералъ-маiору **АЛЕКСѢЕВУ**.

(Р. Инв. N. 271)

Въ Dzienniku powszechnym напечатано:

„Намѣстникъ царства Польскаго сообщилъ совѣту управленiя слѣдующее.

Принимая во вниманiе, что римско-католическое духовенство въ Царствѣ Польскомъ не только не содѣйствуетъ къ успокоенiю народонаселенiя края, но своимъ поведенiемъ поддерживаетъ непрiязненное расположенiе народонаселенiя къ законному правительству, что такимъ образомъ представляется справедливымъ, дабы и духовенство своими матерiальными средствами усиливало средство для водворенiя общественнаго спокойствiя въ краѣ, я постановилъ: на время военнаго положенiя края подвергнуть духовенство денежной контрибуцiи, которая должна быть взимаема на слѣдующихъ основанiяхъ:

I. Контрибуцiя, которой подвергается римско-католическое духовенство, будетъ взиматься въ размѣрѣ 12%.

а) Съ того чистаго дохода, получаемаго духовенствомъ, отъ коего казна, по росписи податей, утвержденной на 1864 годъ, имѣетъ право получать подать „*офяры духовной*.“

б. Съ суммъ, получаемыхъ духовенствомъ, по росписи на 1864 годъ, изъ казначейства царства, за исключенiемъ суммъ, предназначенныхъ:

1. Для духовной академiи. 2. На семинарiи. 3. На пенсiи. 4. На школы, больницы и для благочестивыхъ цѣлей. 5. На исправленiе церквей. 6. На увеличенiе въ польскомъ банкѣ общедуховнаго фонда, 7) На содержанiе агента для духовныхъ дѣлъ при Императорской Россiйской миссiи въ Римѣ. 8. На выписку религiозныхъ изданiй. 9. На содержанiе института св. Леонарда въ Ловичѣ. 10. На общiе, чрезвычайные расходы. 11. На уплату процентовъ отъ капиталовъ, помѣщенныхъ въ кагалахъ и уплаченныхъ до 1831 г., но въ этомъ же году израсходованныхъ.

II. Взиманiе контрибуцiи начнется съ 20 декабря (1 января) 1863—4 г. и прекратится въ концѣ того мѣсяца, въ которомъ будетъ снято военное положенiе.

III. Взиманiе контрибуцiи будетъ производиться: а) съ доходовъ, упомянутыхъ въ 1 п. подъ лит. а, въ тѣ же сроки и по частямъ, какъ взимается подать „*офяра духовная*“ б) съ суммъ, обозначенныхъ подъ лит. б, удержанiемъ причитающейся части при выдачѣ этихъ суммъ.

IV. Если послѣ снятiя военнаго положенiя, окажется, что контрибуцiя была взыскана за время, когда уже военное положенiе не существовало, то таковая, считая отъ истеченiя мѣсяца, въ которомъ военное положенiе было снято, при разсчетѣ слѣдующихъ въ казну текущихъ и за прошлые годы платежей, будетъ возвращена по принадлежности.

V. Употребленiе контрибуцiонныхъ денегъ будетъ указано Намѣстникомъ царства, а потому деньгамъ этимъ долженъ быть веденъ особый счетъ.

Для приведенiя въ исполненiе приведеннаго постановленiя Намѣстника, совѣтъ управленiя сдѣлалъ надлежащiя сношенiя съ правительственными коммисiями народнаго просвѣщенiя и вѣроисповѣданiй и финансовъ.

(Рус. Инв. N. 271)

По произведенному полевымъ военнымъ судомъ дѣлу надъ дворяниномъ Подольской губернiи Маврикiемъ *Дружбацкимъ*, 37 лѣтъ, оказался онъ виновнымъ: въ измѣнѣ вѣрноподданства Россiи, способствованiи къ организацiи предписываемаго революцiоннымъ правительствомъ къ установленiю въ Юго-Западномъ краѣ народнаго правленiя и учрежденiю, между прочимъ, жандармовъ-вѣшателей; въ принятiи самаго дѣятельнаго участiя въ распространенiи мятежа и въ дерзкомъ и упорномъ запирательствѣ къ сокрытiю своихъ въ высшей степени преступныхъ дѣйствiй и замысловъ его сообщниковъ.

За таковыя преступленiя, командующiй войсками кiевскаго военнаго округа, по предоставленной его высокопревосходительству власти, на основанiи Высочайше утвержденныхъ 11-го мая сего года правилъ о порядкѣ сужденiя плѣнныхъ польскихъ мятежниковъ, конфирмацiею 27-го числа сего ноября, опредѣлилъ: Дружбацкаго, по лишенiи дворянскаго достоинства и всѣхъ правъ состоянiя, казнить смертiю—разстрѣлянiемъ.

Конфирмацiя эта приведена сего 29 числа въ 8 часовъ утра въ исполненiе во рву Кiево-Печерской цитадели, предъ строемъ войскъ Кiевскаго гарнизона.

(Кiев. Тел. N. 93)

ЧАСТЬ НЕОФФИЦIАЛЬНАЯ.

Разсказъ штабсъ-капитана Озерскаго о преслѣдованiи и взятiи ксендза Мацкевича, бывшаго начальника мятежническихъ шаекъ въ Ковенской губернiи.

5-го декабря, по правому берегу Нѣмана, по направленiю изъ Вилекъ къ Юрбургу, проходилъ, подъ прикрытiемъ стрѣлковъ, транспортъ съ полушубками. На шестой верстѣ отъ ночлега, одинъ стрѣлокъ, набивши въ трубку табаку, спросилъ у товарищей огня... Огня не оказалось, а курить хочется; дѣло солдатское! Рядомъ стоявшая дрянная, крошечная хатка, не смотря на свое убожество, привѣтливо манила курильщика къ себѣ, какъ бы предлагая ему оказать посильную услугу. Какъ удержаться отъ столь невиннаго искушенiя, тѣмъ болѣе, что пять-шесть шаговъ въ сторону ничего не значитъ... и солдатъ, нимало не думая, пронося винтовку впередъ, гнулся уже подъ низкою притолкою деревенской избы. При входѣ его находившiяся тамъ личности крайне смутились, недоумѣнiе, испугъ съ перваго взгляда обнаружили ясно, что они не у себя дома. Одинъ только изъ нихъ, по виду хозяинъ, съ бородою, дремавшiй въ углу, облокотясь на руку, остался совершенно спокоенъ при входѣ солдата, и только, какъ бы недовольный пробужденiемъ, еще крѣпче оперся на руку, и потянувшись немного, легонько захрапѣлъ, свѣся голову.. Стрѣлокъ, смекнувши въ чемъ дѣло, крикнулъ къ своему товарищу и вмѣстѣ съ нимъ приступилъ къ обычнымъ опросамъ незнакомцевъ—кто они, откуда, почему и т. д. Отвѣта не было, но панскiя лица, длинные волосы, высокiе сапоги, спрятанное что-то за поясомъ подъ одеждою, нагляднымъ образомъ указывало на ихъ ремесло и подстрѣкало еще болѣе солдатское любопытство. Во время этихъ распросовъ, погрузившiйся въ сонъ бородачъ, видя что дѣло разгорается не на шутку, подошелъ съ видомъ совершеннаго равнодушiя къ спорившимъ, сдѣлалъ незамѣтно шагъ къ дверямъ и выскользнулъ въ темныя сѣни... а тамъ— и поминай какъ звали... Когда дѣло объяснилось, что неизвѣстныя лица были никто иное, какъ мятежники, унтеръ-офицеръ, находившiйся съ стрѣлками при транспортѣ, послалъ отобранное у нихъ оружiе къ начальнику отряда, съ извѣстiемъ, что они въ ихъ рукахъ и что старшiй изъ нихъ скрылся. Начальникъ отряда, получивши такое донесенiе, быстро распорядился сборомъ людей и отправилъ ихъ, можетъ быть, уже въ сотый разъ, на поиски. Я получилъ также приказанiе выступить черезъ часъ влѣво къ Дубиссѣ и ночевать въ Ормянишкахъ. Сознаюсь чистосердечно, что, возвратившись наканунѣ вечеромъ изъ экспедицiи и не имѣя времени отдать въ починку сапогъ, я сильно пригорюнился, нисколько не подозрѣвая впереди ожидавшаго меня счастiя. Дѣлать было нечего, пришлось занять сапоги у товарища и отправиться. Изъ распросовъ оказалось, что ищутъ скрывшагося предводителя. Не стану описывать безуспѣшные поиски моихъ товарищей; скрывшаяся борода, какъ оказалось впослѣдствiи, отправила нарочно въ сторону двухъ проводниковъ, чтобы сбить съ толку преслѣдующихъ поимщиковъ, а сама отъ самой избушки пошла себѣ совершенно въ другую сторону. Части, бывшей въ моемъ распоряженiи, пришлось дѣйствовать слѣдующимъ образомъ. Отправившись на поиски съ 30 гренадерами, согласно данному мнѣ приказанiю, черезъ часъ по выступленiи отряда, въ указанный мнѣ уголъ между Дубиссою и Нѣманомъ, я хотѣлъ было уже подниматься въ гору по указанному мнѣ маршруту, но какое то тайное предчувствiе и желанiе своимъ глазомъ осмотрѣть первоначальную мѣстность дѣйствiя, заставило меня направить путь на знаменитую избушку...

Оглядѣлъ ее кругомъ, все темно и сѣро... одна только узкая тропинка вилась извилисто въ гору, да по рытвинѣ при подошвѣ горы, гдѣ бѣжитъ ручей, и кой-гдѣ виднѣлись чьи то слѣды, которые по формѣ каблука и изгибу ступни представляли мнѣ, какъ заинтересованному наблюдателю, довольно любопытный предметъ для изслѣдованiя. Открылось ясно, что по тому мѣсту, гдѣ только бѣжитъ вода, пробирался еще и тотъ, кто въ ту минуту хотѣлъ бы показаться тише воды, ниже травы. Съ Богомъ, за нимъ, братцы, по этому слѣду! Между тѣмъ слѣдъ въ гору пошелъ, вышелъ на дорогу и снова изчезъ. Осмотрѣвши кругомъ, наконецъ оказалось, что слѣдъ поднимался въ гору, словно на печку; такъ подъемъ былъ отвѣсистъ. Приказавъ командѣ слѣдовать за собою, я покарабкался впередъ; слѣдъ путалъ страшно... то двоился, то пропадалъ... выйдя отъ Нѣмана, онъ вернулся опять къ нему обратно; вился змѣею въ разныя стороны и вдругъ снова пропадалъ совершенно. Видно, что шедшiй на утекъ былъ знатокъ своего дѣла. На бѣду попался намъ свѣжiй слѣдъ кованной лошади и ступни съ подковою, который, дойдя до обвала, повернулъ круто всторону... оказалось по догадкамъ, что это былъ слѣдъ козака, который, пожалѣвши вѣроятно мучить по такой трущобѣ своего коня, вернулся назадъ къ первому отряду. Наконецъ, послѣ долгихъ поисковъ, знакомый намъ прежнiй пѣшiй слѣдъ отыскался ниже въ обрывѣ. Такое открытiе, хотя и удвоило наши усилiя, но гористая и съ трудомъ проходимая мѣстность, не слишкомъ приманчиво глядѣла на насъ. Дѣлать было нечего... служба прежде всего... впередъ ребятушки! И вотъ съ полчаса времени, то карабкаясь вверхъ по обледенѣлой мѣстности, то спускаясь въ овраги, мы преслѣдовали неотступно появлявшiйся и снова исчезавшiй магическiй слѣдъ. Одно только и было утѣшенiе при неизвѣстности исхода поисковъ: намъ тяжело, да и врагу не легче; а что это былъ врагъ, ясно говорило о томъ намъ предчувствiе вслѣдствiе искусной запутанности слѣда..Все идемъ впередъ.. иногда и свалишься, а все таки наблюдаешь знакомый каблукъ съ подошвою... вдругъ находившiйся при мнѣ слѣва гренадеръ Никоновъ остановился и протянулъ палецъ... гляжу, ничего не вижу.. но полъ-оборота на право, шагахъ въ пяти отъ насъ, подъ зеленымъ навѣсомъ запорошенной снѣгомъ ели, лежало что-то сѣрое. Въ одинъ мигъ исполинскiй скачекъ— и я очутился верхомъ на какомъ-то человѣкѣ... колѣни въ грудь, руками за шею... Ваше благородiе, держите за револьверъ, онъ подъ вами, кричали подбѣгавшiе солдаты и вслѣдъ за тѣмъ, кто вцѣпился изъ нихъ за волоса, кто за ноги... растянули лежачую бороду и наконецъ обезоружили. Отобранный револьверъ, часы, табакерку, платокъ, портсигаръ съ огнивомъ и цѣлую канцелярiю, найденную въ карманѣ, солдаты передали мнѣ. Кто-ты такой, поднимайся-ка панъ, сказалъ я лежащему, а самъ крѣпко держу его руками за лацканы, громко опрашивая: говори, мятежникъ, гдѣ шайка? Наконецъ эта блѣдная, худая, съ окладистою бородою личность довольно спокойнымъ, при подобномъ положенiи, голосомъ отзывается: „Не трогайте меня, господа... и вздохнувъ прибавилъ: я... я... ксендзъ Мацкевичъ. Такимъ образомъ, вслѣдствiе желанiя стрѣлка закурить трубку, схваченъ былъ одинъ изъ самыхъ ярыхъ предводителей шайки мятежниковъ. Замѣчательное присутствiе духа, благодаря которому ускользнулъ онъ изъ хаты, а потомъ сдѣланная сметка для удаленiя отряда въ противоположную сторону, подтверждаетъ признаваемое за нимъ нѣкоторыми офицерами, имѣвшими съ нимъ дѣло, качества замѣча-

niach Witebskiéj i Mohylewskiéj o powiększeniu liczby kommissij weryfikacyjnych dla rychlejszego urządzenia bytu byłéj poddańczéj ludności północno zachodniego kraju na zasadach wyłuszczonych w Najwyższym ukazie 1 marca, minister spraw wewnętrznych czynił w tym względzie przełożenie do głównego komitetu o urządzeniu stanu wiejskiego. Główny komitet, dziennikiem Najwyżéj zatwierdzonym 22 października bież. r. postanowił: 1) Dozwolić wileńskiemu, kowieńskiemu, grodzieńskiemu i mińskiemu jenerał-gubernatorowi, oprócz kommissij weryfikacyjnych ustanowionych już w gubernjach, wileńskiéj, kowieńskiéj, grodzieńskiéj i mińskiéj, oraz w inflanckich powiatach witebskiéj, po jednéj w każdym powiecie, na mocy Najwyżéj zatwierdzonych 9 kwietnia 1863 roku przepisów—ustanowić w tych gubernjach i powiatach, w miarę potrzeby i odszukiwania zdolnych urzędników nowe kommissje weryfikacyjne, w tym składzie i na tych podstawach, jakie są podane w tych Najwyżéj zatwierdzonych przepisach; i 2) Wydatki potrzebne na utrzymanie tych nowych kommissij weryfikacyjnych zaliczyć na rachunek ustanowionego w północno-zachodnich guberniach procentowego poboru z obywatelskich gruntów.

(Pocz. P.)

— CESARZ JEGO MOŚĆ oceniając szczególnie gorliwą i pilną służbę, 3-go ter. grudnia Najmiłościwiéj raczył ofiarować ordery: św. Włodzimierza 2-giéj klassy z mieczami nad orderem, jenerał-porucznikowi naczelnikowi 1-éj dywizji pieszéj baronowi von **MAJDELOWI**; św. Stanisława 1-éj kl. jenerał-majorowi pomocnikowi 1-éj dywizji pieszéj **PŁAKSINOWI**; św. Włodzimierza 3-éj kl. pomocnikowi naczelnika 30-éj pieszéj dywizji jenerał-majorowi **ALEKSIEJEWOWI**.

(In. R.)

Namiestnik Królestwa oznajmił radzie administracyjnéj co następuje:

„Zważywszy, że duchowieństwo wyznania rzymsko-katolickiego obrządku łacińskiego w Królestwie Polskiém, nie przykłada się do uspokojenia ludności krajowéj, ale raczéj zachowaniem się swojém utrzymuje ją w złém usposobieniu przeciw prawemu rządowi, że zatém słuszną jest rzeczą, aby z funduszów swoich zasilało środki dążące do przywrócenia publicznéj spokojności w kraju, postanowiłem nałożyć na toż duchowieństwo, na czas trwania stanu wojennego, kontrybucję pieniężną, według wyrażonych poniżéj zasad pobierać się mającą.

I. Kontrybucja powyższa pobieraną być ma od duchowieństwa wyznania rzymsko-katolickiego obrządku łacińskiego w wysokości rocznéj 12%:

a) od tego dochodu czystego, w posiadaniu duchowieństwa będącego, od którego Skarb Królestwa, podług poborczych etatów swoich, na rok 1864 zatwierdzonych, ma prawo pobierać podatek ofiary duchownéj;

b) od funduszów przez duchowieństwo, ze Skarbu Królestwa w gotowiźnie pobieranych, a to według etatów płatniczych na rok 1864 zatwierdzonych, z wyłączeniem następujących funduszów, przeznaczonych: 1. Dla akademji duchownéj. 2. Na seminarja. 3. Na emerytów i demerytów. 4. Na szkoły, szpitale i obligacje pobożne. 5. Na restaurację kościołów. 6. Na przelewy do funduszu ogólno-religijnego do banku Polskiego. 7. Na utrzymanie agenta przy legacji Cesarsko-Rossyjskiéj w Rzymie do spraw duchownych. 8. Na prenumeratę pism religijnych. 9. Na utrzymanie instytutu ś-go Leonarda w Łowiczu. 10. Na ekstraordynarja ogólne. 11. Na opłatę procentów od kapitałów na kahałach lokowanych i przed rokiem 1831 spłaconych a w tymże roku zużytych.

II. Pobór kontrybucji rozpoczynać się będzie od włącznie dnia 20 grudnia (1 stycznia) 186¾ roku, a ustanie z końcem tego miesiąca, w którym stan wojenny zniesionym zostanie.

III. Tenże pobór następować ma: a) od dochodu wyżéj w punkcie I pod lit. a) wymienionego, w tych samych ratach, w których pobiera się ofiara duchowna i łącznie z tąż ofiarą; b) od funduszów w tymże punkcie pod lit. b) wymienionych, przez potrącenie kontrybucji przy wypłacie.

IV. Jeżeli po zniesieniu stanu wojennego, okaże się, iż kontrybucja pobraną została i za czas po za to zniesienie sięgający, takowa licząc od upływu miesiąca w którym toż zniesienie nastąpi—obliczona i przez kompensatę w należnościach skarbowych, zaległych lub bieżących, komu przypadać będzie—zwróconą być ma.

V. Pobranéj kontrybucji nadawać będzie przeznaczenie namiestnik Królestwa, która z tego powodu oddzielnie kontrolowaną być winna.“

Rada administracyjna, dla wprowadzenia w wykonanie takowego postanowienia namiestnika Królestwa, wydała z swéj strony stosowne rozporządzenia komissjom rządowym wyznań religijnych i oświecenia publicznego tudzież przychodów i skarbu.

(Dz. Pow.)

Po odbyciu doraźnego sądu wojennego nad dworzaninem podolskiéj gubernji Maurycym Drużbackim 37 lat wieku, został on uznany winnym: zdrady wiernopoddańswa Rossji, udziału w organizacji rewolucyjnego rządu, dla ustanowienia w południowo-zachodnim kraju rządu narodowego i urządzenia między innemi, żandarmów wieszających i przyjęcia najczynniejszego udziału w rozpowszechnieniu powstania i zuchwałego oraz uporczywego zapierania się, ukrywając swe w najwyższym stopniu występne działania i zamysły swych wspólników.

Za jakowe przestępstwa dowodzący wojskami kijowskiego wojennego okręgu w skutek nadanéj jego ekscellencji władzy, na mocy Najwyżéj zatwierdzonych 11 maja bież. roku przepisów o kolei sądzenia jeńców z polskich powstańców, konfirmacją 27 listopada postanowił: Drużbackiego po pozbawieniu szlachectwa i wszelkich praw stanu karać śmiercią — przez rozstrzelanie.

Konfirmację takową 29 tegoż miesiąca o godzinie 8 z rana wykonano w rowie Kjewo-pieczerskiéj cytadeli, przed frontem wojsk kijowskiego garnizonu.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Opowiadanie Sztabs-kapitana Ozierskiego o ściganiu i schwytaniu księdza Mackiewicza byłego naczelnika band powstańczych w gub. Kowieńskiéj.

Dnia 5-go grudnia, prawym brzegiem Niemna, w kierunku z Wilkij do Jurborga zdążał pod zasłoną strzelców, transport z półszubkami. Na szóstéj wiorście od noclegu, jeden strzelec, nałożywszy fajkę, poprosił u kamratów ognia.... ognia nie znaleziono, a palić chce się, to rzecz żołnierska! Niedaleko stojąca, odarła mała chatka, nie zważając na swe ubóstwo, gościnnie nęciła fajkarza ku sobie, jakby obiecując wyświadczyć mu usługę, na jaką się zdobyć będzie mogła! Jak wstrzymać się od tak niewinnéj pokusy, tém bardziéj, że pięć sześć kroków w stronę nic nie znaczyło... i żołnierz nie namyślając się długo, niosąc przed sobą gwintówkę, schylał się pod nizkim pułapem wiejskiéj izby. Przy wejściu jego, znajdujące się tam osobistości nadzwyczajnie się zmięszały; wątpliwość i przestrach napierwszy rzut oka przekonywały jasno, że nie znajdują się u siebie w domu. Jeden z nich tylko, sądząc z pozoru gospodarz, drzemiący w kącie, wsparłszy się na ręku, pozostał zupełnie spokojnym na widok żołnierza, i tylko jakby niekontent z przebudzenia go, jeszcze mocniéj oparł się na ręku i pociągnąwszy się trochę, lekko zaczął chrapać, zwiesiwszy głowę. Strzelec, zrozumiawszy o co rzecz idzie, zawołał na swego towarzysza i razem z nim zaczął rozpytywac się, jak zwykle nieznajomych:—kto oni, zkąd, dla czego i t. d. Odpowiedzi nie było; lecz pańskie twarze, długie włosy, wysokie buty, coś ukrytego za pasem pod odzieżą, dotykalnie wskazywało ich rzemiosło i zaostrzało jeszcze bardziéj żołnierską ciekawość. Podczas tych rozpytywań się pogrążony we śnie brodacz, widząc, że sprawa wikła się nie żartem, podszedł z pozorną obojętnością do spierających się, zrobił nieznacznie krok ku drzwiom i wymknął się do ciemnych sieni, a tam szukajcie jak się podoba. Kiedy się rzecz wyjaśniła, pokazało się, że ci nieznajomi byli to poprostu powstańcy; podoficer znajdujący się ze strzelcami przy transporcie posłał odebraną od nich broń do naczelnika oddziału, zawiadamiając, że oni sami znajdują się w ich ręku i że starszy z pomiędzy nich ukrył się. Naczelnik oddziału, otrzymawszy taką wiadomość, prędko nakazał zgromadzić się żołnierzom i wysłał ich już może po raz setny dla poszukiwań. Ja odebrałem takoż rozkaz wyruszenia za godzinę na lewo ku Dubissie i nocowania w Ormianiszkach. Wyznaję otwarcie, że wróciwszy w wigilją wieczorem z ekspedycji i nie mając czasu oddać butów do reparacji, byłem mocno zakłapotany, ani podejrzewając, że mię spotka wkrótce niespodziewane szczęście. Nie było co robić, potrzeba było pożyczyć buty u kolegi i wyruszyć. Z rozpytywań się pokazało, że szukają dowódcy, który się ukrył. Nie będę opisywać niefortunnych poszukiwań moich towarzyszów; brodacz, który zemknął, jak się późniéj pokazało odprawił w stronę dwóch przewodników, ażeby zmylić ścigających go, a sam z izby udał się sobie w zupełnie inną stronę.— Kompanji, będącéj w mojém rozporządzeniu wypadło działać w następujący sposób. Wyruszywszy dla poszukiwań z 30 grenadjerami, według danego mnie rozkazu, w godzinę po wystąpieniu oddziału, do wskazanego mnie kąta między Dubissą i Niemnem, chciałem już iść pod górę wedle wskazanéj mnie marszruty lecz jakieś tajemne przeczucie i chęć obejrzeć na własne oczy pierwiastkową miejscowość działania, zmusiło mnie skierować drogę ku znakomitéj chatce. Obejrzałem ją dokoła, wszędzie ciemno i szaro... jedna tylko wązka ścieżka wiła się kręto w górę, a w łożysku u podnóża góry, gdzie płynął ruczaj, gdzie niegdzie postrzegać się dawały czyjeś ślady, które z kształtu obcasu i wgiętości stopy stanowiły dla mnie jako interessowanego postrzegacza, dosyć ciekawy przedmiot do poszukiwań. Widoczném było, że przez to miejsce, gdzie tylko bieży woda, przemykał się jeszcze i ten, który w téj chwili chciał być cichszym od wody, niższym od trawy. Z Bogiem, za mną, bracia, tym śladem! Tymczasem ślad poszedł pod górę, wyszedł na drogę i zniknął znowu. Obejrzawszy do koła, przekonałem się nakoniec, że ślad zmierzał na górę, zupełnie jak na piec, tak spadzistość była stroma. Rozkazawszy komendzie iść za sobą, zacząłem drapać się pierwszy; ślad kluczył okropnie, to się dwoił, to ginął zupełnie; postępując od Niemna, on zwrócił się znowu ku niemu, wił się jak wąż w różne strony i natychmiast znowu przepadał zupełnie. Widoczném było, że ten co zmykał był mistrzem w swoim rodzaju. Na nieszczęście natrafiliśmy na świeży ślad kutego konia i stopy z podkówką, który doszedłszy do spadzistości skręcił się nagle w stronę; pokazało się z domysłów, że ten ślad zostawił kozak, który niechcąc zapewne zmęczyć w takiéj dziurze swego konia, wrócił nazad do pierwszego oddziału na stronę. Nakoniec, po długich poszukiwaniach, znajomy nam pierwszy pieszy ślad odkryty został niżéj w wąwozie. Takie odkrycie, chociaż i podwoiło usiłowania nasze, lecz górzysta i prawie niedostępna miejscowość nie bardzo ponętnie wyglądała ku nam. Nie było co robić... służba przedewszystkiem... naprzód dzieci! i oto po półgodzinném drapaniu się pod górę po pokrytéj lodem ziemi, i spuszczając się na czworakach w wąwozy, tropiliśmy nieodstępnie to zjawiający się, to znowu znikający ślad czarodziejski. Jedną tylko mieliśmy pociechę, nie wiedząc na czém się skończą poszukiwania, że jeżeli nam ciężko, to i nieprzyjacielowi nie lżéj wcale, a że to był nieprzyjaciel, o tém mówiło nam przeczucie, w skutek sztucznego kluczenia śladu. Idziemy wciąż naprzód... czasami potoczymy się na dół, a pomimo to jednak ciągle przypatrujemy się znajomemu obcasowi z podeszwą. Wtém znajdujący się przy mnie na lewo grenadjer Nikonow zatrzymał się i pokazał palcem... patrzę, nic nie widzę... lecz, pół zwrótu na prawo, o pięć kroków od nas, pod zielonemi konarami przypruszonéj śniegiem jodły, leżało coś szarego. W jednem mgnieniu oka, dałem olbrzymiego susa i znalazłem się konno na jakimś człowieku, wparłszy kolana w piersi i objąwszy go rękami za szyję. Trzymajcie za rewolwer on pod wami! krzyczeli podbiegający żołnierze i zaraz potém, ten wpił się za włosy, tamten trzymał za nogi i rozciągnęli leżącego brodacza i rozbroili go nakoniec. Odebrany rewolwer, zegarek, tabakierkę, chustkę, porte-cigarre z krzesiwem i całą kancellarję znalezioną w kieszeni, sołdaci oddali mnie. Kto ty jesteś, podnoś się pan! rzekłem do leżącego, a sam trzymam go mocno rękami za wyłogi, opytując głośno: mów, buntowniku, gdzie banda? Nakoniec ta wybladła, z ogromną brodą osobistość, dosyć spokojnym w podobném położeniu głosem, odzywa się: nie ruszajcie mnie panowie— i westchnąwszy dodała— ja... ja jestem ksiądz Mackiewicz. Tym sposobem w skutek zachcianki strzelca zapalenia fajki, schwytany został jeden z najzapaleńszych dowódców bandy powstańczéj. Nadzwyczajna przytomność, dzięki któréj on wymknął się z chaty, a potém kluczenie, ażeby oddział poszedł w przeciwną stronę, stwierdza dostrzeżone w nim przez niektórych oficerów, którzy z nim mieli rozprawę, przymioty znakomitego partyzanta, który tylko przy spotkaniu z wojskami, był ciągle jednym z pierwszych do ucieczki. Obecnie on się znajduje pod aresztem w Kownie, razem z adjutantem swoim Dartuzi i kassjerem Rodowiczem.

тельнаго партизана, который только, при встрѣчѣ съ войсками, одинъ изъ первыхъ отправлялся постоянно на утёкъ. Въ настоящее время онъ уже сидитъ подъ арестомъ въ Ковнѣ, вмѣстѣ съ адъютантомъ своимъ Дартюзи и кассиромъ Родовичемъ.

Въ воскресенье, 24 ноября (6 декабря) происходила въ Плоцкѣ торжественная церемонія посвященія епископа Плоцкой епархіи, Попеля. Эту церемонію исполнилъ прибывшій изъ Ловича суфраганъ Ловичскій, епископъ Мосинополитанскій графъ Плятеръ въ присутствіи духовенства и многочисленнаго стеченія народа. Молебствіе продолжалось отъ 10 часовъ утра до часа по полудни и сопровождалось звономъ колоколовъ, звуками музыки и органовъ. Рѣчи не произнесено было никакой. (Dz. Pow. N. 290)

Въ частной корреспонденденціи Русскаго Инвалида пишутъ изъ Ломжи. Выборы войтовъ гминъ продолжаются, а за ними и крестьянскій вопросъ выступаетъ здѣсь на первый планъ. При выборахъ крестьяне ни въ чемъ не соглашаются съ шляхтою и положительно не хотятъ имѣть съ нею ничего общаго. Вслѣдствіе злоупотребленій помѣщиковъ, какъ намъ уже извѣстно, число безземельныхъ крастьянъ въ Польшѣ постоянно увеличивалось и достигло до громадной цифры 1,338,000. На этихъ то безземельныхъ и разсчитывали коноводы мятежа, предполагая, что ихъ легче устрашить и соблазнить разными обѣщаніями. Находясь на ласковомъ хлѣбѣ у своихъ пановъ, халупники, огродники и вся дворня безпрекословно должны были повиноваться своимъ владѣльцамъ. Теперь, когда насильно увлеченные въ шайки *пролетаріи водворяются, послѣ присяги*, на мѣста жительства, сельскія общества не принимаютъ этихъ безземельныхъ и просятъ военное начальство навсегда выселить ихъ въ Россію.

Возлѣ мѣстечка Замброва живетъ почтенный старикъ, обыватель Кулеша, имѣющій нѣсколько сыновей. Старшій изъ нихъ отличался распутною жизнію и мотовствомъ, постоянно оскорблялъ отца, прогонявшаго его отъ себя, а потомъ сдѣлался первымъ организаторомъ шаекъ въ околицахъ Замброва. Арестованный, онъ отданъ былъ подъ судъ и по приговору военнаго суда разстрѣлянъ въ Ломжѣ. Старикъ не только не жалѣетъ преступнаго сына, но считаетъ справедливое наказаніе, наказаніемъ Божіимъ, за непослушаніе и оскорбленіе отца. Старикъ Кулеша былъ до сихъ поръ войтомъ гминъ; шляхта его терпѣть не можетъ; крестьяне же, напротивъ того, любятъ и уважаютъ Кулеша; но число крестьянъ въ гминѣ Кулеша незначительно въ сравненіи съ шляхтою. Когда приступлено было къ новому выбору и шляхта не хотѣла выбрать Кулеша, то крестьяне сосѣднихъ гминъ пожелали имѣть его войтомъ, и Кулеша остался по прежнему войтомъ. Выборы произведены ужъ въ 13 гминахъ. Небольшія гмины соединяются въ одну.

Милиція съ каждымъ днемъ увеличивается. Число милиціонеровъ возрасло въ уѣздѣ до 850 человѣкъ. Крестьяне охотно принимаютъ на себя эту обязанность и выполняютъ свой долгъ съ рвеніемъ и неустрашимостію. Милиціонеры составляютъ большіе и малые караулы. Большіе караулы находятся при отрядахъ войскъ, въ мѣстечкахъ и большихъ деревняхъ; малые— во всѣхъ деревенькахъ, мызахъ, фольваркахъ и проч. Всѣ они такъ расположены, что малѣйшая тревога, въ какой нибудь деревушкѣ, поднимаетъ на ноги все окольное населеніе и всѣ ближайшіе летучіе отряды съ большими караулами. Здѣсь былъ недавно слѣдующій случай: ночью изъ Остроленскаго уѣзда въ шляхетскую деревню Шабли, на границѣ уѣзда, прибыло нѣсколько конныхъ мятежниковъ; стоявшій возлѣ деревни конный караульный тотчасъ поскакалъ съ извѣстіемъ въ квартиру военнаго становаго, въ мѣстечко Снядово; но мятежники, повѣсивъ стоящаго на караулѣ 65-лѣтняго старика Шабловскаго, тотчасъ же бросились обратно въ Остроленскій уѣздъ, такъ что прискакавшая съ казаками милиція уже не застала ихъ. Военный начальникъ выдалъ семейству Шабловскаго 200 руб.

Въ Ломжѣ учреждены двѣ постоянныя коммисіи. Одна, военно-слѣдственная по политическимъ преступленіямъ, другая для допроса добровольно являющихся; обѣ онѣ завалены дѣлами. Третья коммисія, военносудная по преступленіямъ 1-й категоріи, назначается временно, смотря по надобности. Число добровольно являющихся постоянно возрастаетъ до такой степени, что коммисія не въ состояніи ихъ всѣхъ допрашивать. Вслѣдствіе этого и по огромнымъ расходамъ для содержанія явившихся, военный начальникъ баронъ Врангель сдѣлалъ распоряженіе, чтобы военные становые не препровождали въ Ломжу явившихся до востребованія, а выдавали имъ билеты и водворили временно въ границахъ ихъ становъ. Число всѣхъ добровольно явившихся можно полагать болѣе 1,500 человѣкъ; по 25 ноября приведено къ присягѣ 309 человѣкъ.

Между арестованными въ Ломжѣ чиновниками, надъ которыми въ настоящее время производится слѣдствіе, находятся сынъ и зять городскаго доктора Войцеховскаго. Докторъ Войцеховскій, какъ разсказываютъ о немъ русскіе, постоянно здѣсь живущіе, извѣстенъ знаніемъ своего дѣла и обширною практикою. Какъ человѣкъ самый благонамѣренный, онъ не оставлялъ знакомства съ русскими во все время мятежа и пользуется и теперь ихъ уваженіемъ къ нему и симпатіею. Квартировавшіе здѣсь военные съ давнихъ временъ находили въ его домѣ самый радушный пріемъ. Кромѣ того, докторъ пользовалъ всѣхъ русскихъ, по первому къ нему отзыву, безвозмездно.

Начальникъ вержболовскаго таможеннаго округа г. Войтъ разослалъ по округу циркуляръ, по которому „запрещается на кордонахъ, гдѣ живетъ русскій солдатъ, говорить по польски, а также въ таможенныхъ мѣстахъ, канцеляріяхъ, пакгаузахъ, на дебаркадерахъ, во время отправленія служебныхъ обязанностей. Не дозволять нижнимъ чинамъ вступать въ бракъ съ тѣми польками, которыя не говорятъ свободно по русски." Въ Ломжѣ предполагаютъ устроить собранія. (Р. И. N. 268)

Варшавскій корреспондентъ Спб. Вѣд. пишетъ: 25-го ноября былъ произведенъ, какъ вамъ извѣстно, третій обыскъ въ зданіи варшавско-вѣнской желѣзной дороги; у секретаря техническаго отдѣленія Стрицкаго былъ найденъ большой пакетъ, запечатанный его печатью: по вскрытіи пакета, въ немъ оказалось семь отдѣльныхъ конвертовъ съ слѣдующими адресами на нихъ:

1) Уполномоченному коммисару австрійской Галиціи, 2) правительственному коммисару народныхъ долговъ въ Парижѣ, 3) чрезвычайному коммисару по дѣламъ забранной части Россіи, въ собственныя руки; 4) ксендзу канонику К. (Котковскому), 5) дипломатическому агенту въ Парижѣ; 6) военному начальнику земель русскихъ и 7) дипломатическому агенту въ Италіи О.... Сверхъ того, письмо rządu narodowego, военнаго отдѣленія въ Варшавѣ, уполномоченному коммисару X....; три экземпляра объявленія къ народу и 11-й померъ Niepodległości. Переписка, говорятъ, очень серьезная и поведетъ къ важнымъ открытіямъ. По перехваченнымъ конвертамъ можно судить, что переписка народнаго правительства не мала. Сколько однихъ коммисаровъ и дипломатическихъ агентовъ имѣетъ подземное правительство, не владѣющее даже клочкомъ земли! Интересно также бы знать, какъ великъ народный долгъ rządu? Чиновники желѣзной дороги были всегда самыми вѣрными слугами rządа, чрезъ ихъ руки постоянно шла вся переписка. Мнѣ говорили, что вслѣдствіе перехваченныхъ бумагъ, произведено очень много арестовъ вдоль всей линіи желѣзной дороги, ведущей въ Австрію и въ Пруссію. (Р. Инв. N. 268)

Въ Dzienniku Powszechnym читаемъ:

Каждому извѣстно, какая вражда и ненависть раздѣляетъ въ Галиціи русскій народъ и поляковъ. Не такъ давно еще польскіе галиційскіе органы съ презрѣніемъ отзывались о русской народности въ Галиціи, доказывая, что ея вовсе нѣтъ, что руссины принадлежатъ къ польскому племени, что ихъ слѣдуетъ ополячить, а защитниковъ руссицизма, святоюрцевъ, заставить молчать. Но возстаніе доказало ложь этой политики. Русскій народъ заявилъ, что онъ не имѣетъ и не хочетъ имѣть ничего общаго съ Польшею, которая угнетала его въ продолженіе нѣсколькихъ вѣковъ. Но вотъ вѣтеръ повѣялъ съ другой стороны! Тѣ же самые органы заговорили другимъ языкомъ: о русской народности отзываются съ уваженіемъ и предлагаютъ ей полную равноправность. Къ этому повороту подала поводъ львовская газета „Слово", напечатавшая (N. 85) отзывъ какого-то украинца, который обвиняетъ русское правительство въ преслѣдованіи малорусскаго народа, единоплеменнаго галичанамъ юго-западныхъ провинцій. Достаточно было этой манифестаціи давно похороненной германщины, чтобы въ польскомъ лагерѣ протрубили отбой. Не смотря на слова украинца, что теперь поднялась *ляхская завѣруха*, что паны, добиваясь для себя свободы, кормятъ народъ всякаго рода обѣщаніями, посылаютъ ему золотыя грамоты, а сами уходятъ въ лѣсъ, не смотря на всѣ эти любезности, польскіе журналисты не только не обидѣлись, но съ громкимъ одобреніемъ поспѣшили перепечатать въ своихъ газетахъ отзывъ украинца, признавая справедливымъ предоставить руссинамъ полную автономію, подъ условіемъ, однакожъ, чтобы Русь приняла польскую цивилизацію. Не трудно угадать, что все это дѣлалось съ цѣлью произвести волненіе въ русскомъ народѣ и, не теряя изъ виду извѣстной программы Мѣрославскаго, поправить какъ нибудь проигранное уже свое дѣло. Но уловка слишкомъ наивна и украинскій народъ далеко не такъ простъ, чтобы попасть на эту удочку!

— Въ той же газетѣ напечатано:

Придерживаясь гласности, какъ самому лучшему средству противъ печатной лжи, клеветы и обмана, мы сообщаемъ публикѣ свѣдѣнія о движеніяхъ войскъ, о встрѣчахъ ихъ съ повстанцами и о болѣе характеристическихъ подвигахъ сихъ послѣднихъ. Свѣдѣнія эти, довольно часто появляющіяся на столбцахъ нашей газеты, подали поводъ польской прессѣ къ довольно хитрому заключенію. „Даже Dziennik Powszechny, оффиціальный органъ, безпрестанно толкуетъ о битвахъ и дѣятельности повстанцевъ. Слѣдовательно, возстаніе въ полномъ разгарѣ на всемъ пространствѣ края и, безъ сомнѣнія, удержится всю зиму, чтобы весною заявить о себѣ съ новыми силами." Вотъ какъ разсуждаетъ польская пресса, или притворяясь, или жестоко обманывая и себя и публику.

Мятежъ приближается къ концу. Нравственную его силу убила дипломатическая кампанія; подземныя работы такъ называемаго *народоваго жонду*, нынѣ открыты; главные дѣятели *жонда* заключены въ тюрьмахъ въ Варшавѣ, Краковѣ, Лембергѣ и Познани; вся нить анархической программы Мѣрославскаго и компаніи распутана. Что же касается матеріальной силы возстанія, то дѣйствія повстанцевъ доказываютъ, что это предсмертные признаки безумно-начатой борьбы.

Сотенныхъ, а тѣмъ болѣе тысячныхъ шаекъ, какихъ разбито и отброшено обратно въ Галицію болѣе 35, нынѣ очень и очень мало, да и то только въ нѣкоторыхъ захолустьяхъ одной Люблинской губерніи. Шайки эти и не думаютъ сражаться, а бродятъ изъ табора въ таборъ и, завидя казака, бѣгутъ во всѣ стороны, такъ что преслѣдованіе ихъ нашими войсками похоже скорѣе на охоту, впрочемъ, очень изнуряющую. Шайки эти по большей части конныя, пѣшія же распущены по домамъ, или, какъ говорится у насъ, размѣщены по квартирамъ. *Довудцы* постоянно мѣняются: одни гибнутъ, другіе спасаются за границу. Молодежь, силою захваченная изъ беззащитныхъ городовъ и деревень въ банды, возвращается по домамъ. Жители, разоренные даровымъ прокармливаніемъ и содержаніемъ бандъ, не въ состояніи болѣе продолжать этого. Мятежъ парализированъ во всѣхъ отношеніяхъ. Шайки держатся еще въ таборахъ, однѣ потому, что ихъ обманываютъ газетные писаки, какъ обманывали Питкевича, другія потому, что вошли во вкусъ праздной жизни и разгула и неразлучныхъ съ ними грабежа и разбоя. Такимъ образомъ составились шайки жандармовъ-вѣшателей, которыя, разъѣзжая по городамъ и селамъ, забираютъ у мирныхъ жителей деньги подъ предлогомъ *офяры на ойцизну*, а упорствующихъ сѣкутъ, мучатъ и вѣшаютъ, позоря несчастныхъ названіемъ *шпеговъ*. Число такихъ мучениковъ, по оффиціальнымъ свѣдѣніямъ, весьма впрочемъ неточнымъ, по позднему открытію труповъ въ лѣсахъ, доходитъ, страшно и подумать, до 900! Вотъ, какъ можетъ развиться въ народѣ звѣрство, когда возьмутся просвѣщать его такіе цивилизаторы какъ *Мѣрославчики* и агенты революціонной организаціи! Шайки эти рѣшительно ничто иное, какъ шайки разбойниковъ, въ родѣ итальянскихъ бандитовъ, названіе, которое, скажемъ мимоходомъ, съ гордостью произносится отчаянными патріотами, полагающими, что въ Польшѣ, какъ и въ Италіи, невозможно искоренить бандитизмъ. Но эти господа забываютъ, что Италія не Польша, что тамъ другой народъ, что тамъ противъ бандитизма употребляются другія средства, которыхъ мы навѣрно не возьмемъ въ примѣръ. Въ Италіи, сколько намъ извѣстно, разстрѣляно до 8000 бандитовъ; а мы разстрѣляли и повѣсили 108 повстанцевъ, которые повѣсили и умертвили до 900 человѣкъ мирныхъ гражданъ! Мы позволяемъ себѣ думать, что для усмиренія въ Польшѣ мятежа, правительство наше не прибавитъ не только двухъ, но и одного нуля къ вышеприведенной цифрѣ осужденныхъ на смерть, а приметъ другія, менѣе грустныя мѣры. Вотъ главный характеръ этихъ мѣръ:

Болѣе значительныя шайки, которыя, какъ выше сказано, бродятъ еще въ Люблинской губерніи, будутъ, безъ всякаго сомнѣнія, уничтожены въ непродолжительное время. Войска наши дѣйствуютъ по отлично

— Z Płocka. W dniu 24 listopada (6 grudnia) w niedzielę, odbyła się tu uroczysta ceremonja konsekracji jks. biskupa djecezji płockiéj Popiela.—Ceremonji téj dopełnił przybyły z Łowicza Sufragan Łowicki jks. hrabia Plater, biskup Mosynopolitański, w asystencji duchowieństwa i licznie zgromadzonego ludu. Nabożeństwo trwało od 10 do 1-éj z południa, przy odgłosie dzwonów, dźwięków muzyki i organów. Przemowy żadnéj nie było.

W prywatnéj korrespondencji „Inwalida Rossyjskiego" wydrukowano z Łomży: Wybory wójtów gmin trwają a za niemi kwestja włościańska występuje tu na pierwszy plan. Przy wyborach, włościanie w niczém się nie zgadzają ze szlachtą i stanowczo nic z nią wspólnego mieć nie chcą. Skutkiem nadużyć obywateli, jak to już wam wiadomo, liczba bezziemnych włościan w Polsce coraz się powiększała i doszła do ogromnéj cyfry 1,338,000. Na tych to bezziemnych liczyli głównie przywódcy powstania, sądząc, że ich łatwiéj nastraszyć i obałamucić rozmaitemi obietnicami. Zostając na łaskawym chlebie u swych panów, chałupnicy, ogrodnicy i cała dworska służba bezwarunkowo musieli być posłusznymi swemu dziedzicowi. Teraz, kiedy gwałtem pociągnięci do band proletarjusze osiedlają się po przysiędze na miejscu zamieszkania, gromady wiejskie, nie przyjmują tych bezziemnych i proszą władz wojennych, aby ich zupełnie wysiedlić do Rossji.

Koło m. Zambrowa mieszka szanowny starzec, obywatel Kulesza, mający kilku synów. Starszy z nich był utracjusz i prowadził życie rozpustne, ciągle obrażał ojca, który go od siebie przepędził, a późniéj stał się pierwszym organizatorem band w okolicach Zambrowia. Aresztowany, oddany został pod sąd i z wyroku sądu wojennego został rozstrzelany w Łomży. Starzec nie tylko że nie żałuje występnego syna, lecz uważa karę sprawiedliwą jako karę Bożą za nieposłuszeństwo i obrazę ojca. Starzec Kulesza był dotąd wójtem gminy; szlachta niemoże go znieść; a włościanie przeciwnie lubią go i poważają; lecz liczba włościan w gminie Kuleszy jest nieznacząca w porównaniu ze szlachtą. Kiedy przystąpiono do nowych wyborów i szlachta niechciała wybrać Kuleszy, natenczas włościanie sąsiednich gmin zażądali go na swego wójta i Kulesza został po dawnemu wójtem. Wybory odbyto już w 13 gminach. Niewielkie gminy łączą się w jedną.

Milicja każdodziennie się zwiększa. Liczba milicjantów w powiecie wzrosła do 850 ludzi. Włościanie chętnie przyjmują na się ten obowiązek i spełniają swój obowiązek z zapałem i odwagą. Milicjanci stanowią wielką i małą straż. Wielkie straże znajdują się przy oddziałach wojsk po miasteczkach i większych wioskach; małe we wszystkich wioskach, dworach, folwarkach i t. d. Wszystkie te oddziały tak są rozlokowane, że najmniejszy alarm w jakiéjkolwiek wiosce natychmiast porusza całą okoliczną ludność i wszystkie blizkie oddziały lotne z wielkimi strażami. Był tu niedawno następny wypadek: w nocy z p-ttu ostrołęckiego do szlacheckiéj wsi Szabli, na granicy powiatu, przybyło kilku konnych powstańców; konny strażnik znajdujący się koło wsi, natychmiast poleciał do kwatery wojennego stanowego do m. Sniadowo; lecz powstańcy, powiesiwszy zostającego na straży 65 letniego starca Szabłowskiego, natychmiast rzucili się napowrót do p-ttu ostrołęckiego, tak, iż przybyła z kozakami milicja już ich niezastała. Wojenny naczelnik wydał rodzinie Szabłowskiego 200 rub.

W Łomży znajdują się dwie stałe kommissje. Jedna wojenno-śledcza dla politycznych występków, a druga dla badania dobrowolnie się stawiących. Obie są zasypane sprawami. Trzecia kommissja wojenna-sądowa dla przestępstw 1-éj kategorji, składa się czasowo w miarę potrzeby. Liczba dobrowolnie stawiących się, ciągle wzrasta tak dalece, iż kommissja nie może ich wszystkich wybadać. Skutkiem tego i z powodu wielkich kosztów utrzymywania stawiących się, wojenny naczelnik baron Wrangel wydał rozporządzenie, aby wojenni stanowi nie odstawiali do Łomży dobrowolnie stawiących się aż do zapotrzebowania, a wydawali im bilety i osiedlali ich czasowo w obrębach swych cyrkułów. Liczbę wszystkich dobrowolnie stawiących się można przyjąć z górą 1500 ludzi; do 25 listopada doprowadzono do przysięgi 309 ludzi.

Między aresztowanymi w Łomży urzędnikami, nad którymi odbywa się śledztwo, znajduje się syn i zięć doktora miejskiego Wojciechowskiego. Doktor Wojciechowski, jak powiadają o nim Rossjanie, którzy stale tu mieszkają, znany jest ze świadomości swego fachu i obszernéj praktyki. Jako człowiek najlepiéj myślący, nieporzucał znajomości z Rossjanami przez cały czas powstania i używa teraz ich poważania i sympatji. Kwaterujący tu wojskowi od najdawniejszych czasów znajdowali w jego domu jak najgościnniejsze przyjęcie. Prócz tego doktor leczył Rossjan na pierwsze ich wezwanie bezpłatnie.

Naczelnik Wierzbołowskiego okręgu celnego p. Wojt rozesłał do okręgu okolnik, w którym „zabrania się na kordonach, gdzie mieszka żołnierz rossyjski, mówić po polsku, oraz w miejscach celnych, biurach, pakhauzach i na debarkaderach, — w czasie odbywania obowiązków służby. Niedozwalać żołnierzom żenić się z tymi polkami, które nie mówią swobodnie po rossyjsku." W Łomży mają zamiar urządzić resursa. (Inw. ross.)

Warszawski korrespondent S. Petersb. Wiad. pisze: 25 listopada odbyła się jak wiadomo 3-a rewizja w gmachu warszawsko-wiedeńskiéj drogi żelaznéj. U sekretarza technicznego Stryckiego znaleziono wielki pakiet opieczętowany jego pieczęcią: po otwarciu pakietu było w nim 7 oddzielnych kopert z następnemi adresami:

1) Do pełnomocnego kommissarza austrjackiéj Galicji; 2) do komissarza rządowego narodowego długu w Paryżu; 3) do nadzwyczajnego kommissarza w sprawach zabranéj części Rossji, do rąk własnych; 4) do ks. kanonika K. (Kotkowski); 5) do ajenta dyplomatycznego w Paryżu; 6) do wojennego naczelnika ziem ruskich i 7) do ajenta dyplomatycznego we Włoszech O.... Prócz tego list rządu narodowego, wydziału wojny w Warszawie, do pełnomocnego kommissarza X... trzy egzemplarze ogłoszenia do ludu i 11-y N. Niepodległości. Korrespondencja ta,jak mówią jest bardzo ważna i doprowadzi do wielu odkryć.Podług schwytanych kopert widać,iż korrespondencja rządu narodowego jest nie mała. Ile to samych kommisarzów, dyplomatycznych ajentów, ma rząd podziemny, nieposiadający ani kawałka ziemi! Ciekawą było by rzeczą wiedzieć, jak wielki jest dług narodowy rządu? Urzędnicy kolei żelaznéj zawsze byli najwierniejszymi sługami r z ą d u, przez ich ręce ciągle przechodziły korrespondencje. Mówiono mi, iż skutkiem schwytanych papierów odbyto bardzo wiele uwięzień po całéj linji kolei żelaznéj prowadzącéj do Austrji i Prus. (Inw. ross.)

— W Dzienniku Powszechnym czytamy co następuje:

Wiadomo każdemu, jaka nieprzyjaźń i nienawiść rozdziela w Galicji lud rusiński i Polaków. Nie zbyt dawno jeszcze polskie galicyjskie organa z pogardą odzywały się o narodowości rusińskiéj w Galicji, dowodząc, że ona nie istnieje zupełnie; że Rusini należą do polskiego plemienia, że ich należy spolszczyć, a obrońcom russycyzmu, Świętojurcom nakazać milczenie. Lecz powstanie zadało fałsz téj polityce. Lud rusiński oświadczył, że niema i niechce mieć nic wspólnego z Polską, która uciskała go w ciągu kilku wieków. Lecz oto wiatr zawiał z innéj strony! Też same organa dziennikarstwa przemówiły innym językiem: odzywają się o rusińskiéj narodowości z uszanowaniem i proponują jej zupełne równouprawnienie. Zwrót ten spowodowała gazeta lwowska „Słowo", która wydrukowała (w N. 85) odezwę jakiegoś ukraińca, obwiniającą rząd rossyjski o prześladowanie ludu małoruskiego, współplemiennego z galicjanami południowo-zachodnich prowincij. Dosyć było tego objawu dawno pogrzebionéj hetmańszczyzny, ażeby w obozie polskim wydano hasło do odwrótu. Nie zważając na słowa ukraińca, że teraz wszczęła się l a c h s k a z a w i e r u c h a, że panowie dobijając się swobody dla siebie, karmią lud obietnicami wszelkiego rodzaju, posyłają mu złote listy, a sami uciekają do lasu, nie zważając na te wszystkie pieszczoty dziennikarze polscy nietylko się nie obrazili, lecz z huczną pochwałą śpiesznie przedrukowali w swoich gazetach odezwę ukraińca, przyznając za słuszne nadanie Rusinom zupełnéj autonomji, z warunkiem jednak, ażeby Ruś przyjęła polską cywilizację. Łatwo odgadnąć, że się to wszystko robiło w celu wywołania zaburzeń w ludzie rusińskim, i nie spuszczając z oka znanego programmatu, ażeby jakkolwiek naprawić przegraną już sprawę swoją. Lecz podstęp zanadto był naiwny, lud ukraiński nie tak jest prostoduszny, ażeby dać się nań złowić!

— W Dzienniku Powszechnym wydrukowano:

Trzymając się jawności jak najlepszego środka przeciw drukewanemu kłamstwu, potwarzy i oszukaństwu, komunikujemy publiczności wiadomości o ruchach wojsk, o potyczkach ich z powstańcami i charakterystyczniejszych czynnościach tych ostatnich. Wiadomości te, dosyć często umieszczane w słupach naszego Dziennika, dały powód prassie polskiéj do dosyć przewrótnego wniosku: „Nawet Dziennik Powszechny, organ urzędowy, bezustannie rozprawia o bitwach i działalności powstańców. A zatém powstanie żarzy się w najlepsze na całéj przestrzeni kraju i bez wątpienia przetrwa całą zimę, ażeby na wiosnę dać o sobie świadectwo z nowemi siłami." Oto jak rozumuje polska prassa, albo udając, albo srodze oszukując i siebie i publiczność.

Powstanie ma się ku końcowi. Moralną jego potęgę zabiła dyplomatyczna kampanja; podziemne roboty tak zwanego rządu narodowego, zostały już odkryte; główni agitatorowie r z ą d u osadzeni w więzieniach w Warszawie, w Krakowie, we Lwowie i w Poznaniu; cały wątek anarchicznego programmatu Mierosławskiego i spółki został rozwikłany. Co się zaś tycze materjalnéj siły powstania, to w czynności powstańców przebijają się już przedzgonne symptomata zaczętéj na oślep walki.

Band liczących seciny a tém bardziéj tysiące ludzi, których więcéj niż 35 rozbito i odparto na powrót do Galicji, dziś już jest bardzo i bardzo mało, i to tylko w kilku zakątkach jednéj Lubelskiéj gubernji. Bandy te ani myślą o potyczkach, a wałęsają się tylko z obozu do obozu, i ujrzawszy kozaka, rozpierzchają się na wszystkie strony, tak, że ściganie ich przez nasze wojska podobném jest raczéj do polowania, zresztą bardzo męczącego. Bandy te są po większéj części konne, piesze zaś rozpuszczone zostały do domów, czyli jak się mówi u nas, rozlokowane na kwaterach. Dowódcy zmieniają się bezustanku: jedni giną, drudzy ratują się ucieczką za granicę. Młodzież przemocą porwana z bezbronnych miast i wsi do band wraca do domów. Mieszkańcy zrujnowani bezpłatném żywieniem i utrzymywaniem band, nie są już w stanie żywić i utrzymywać je dłużéj. Powstanie sparaliżowane we wszystkich względach. Bandy trzymają się jeszcze w obozach, jedne dla tego, że ich oszukują gazeciarscy pismacy, jak oszukiwali Pitkiewicza, inne zaś dla tego, że zasmakowały w próżniackiem życiu i hulatyce i nierozłącznych z niemi grabieżach i rozbojach. W ten sposób uformowały się bandy żandarmów-wieszających, które jeżdżąc po miastach i wsiach, zabierają u spokojnych mieszkańców pieniądze pod pozorem o f i a r y n a o j c z y z n ę, a stawiących opór sieką, męczą i wieszają, lżąc nieszczęśliwych nazwiskiem s z p i e g ó w. Liczba takich męczenników, wedle rządowych wiadomości, zresztą bardzo niedokładnych, z powodu późnego znajdowania trupów w lasach, dochodzi, zgroza pomyśleć, do 900! Oto jak może się rozwinąć w narodzie zwierzęcość, gdy sprawę oświecenia jego wezmą w swe ręce tacy cywilizatorowie jak M i e r o s ł a w s k i i ajenci rewolucyjnéj organizacji. Bandy te zresztą nie są niczém innem, jak bandami zbójców, w rodzaju włoskich bandytów, nazwa, powiemy nawiasem, z dumą wymawiana przez zawziętych patrjotów, którzy myślą, że w Polsce równie, jak we Włoszech, niepodobna będzie wytępić bandyctwa. Lecz ci panowie zapominają, że Włochy to nie Polska, że tam jest inny naród, że tam przeciw zbójectwu używają innych środków,których my z pewnością naśladować nie będziemy. We Włoszech, ile nam wiadomo, rozstrzelano około 8,000 bandytów, my zaś rozstrzelaliśmy i powiesiliśmy 108 powstańców, którzy powiesili i zamordowali do 900 spokojnych obywateli! Niech nam wolno będzie być tego przekonania, że dla uśmierzenia w Polsce powstania, rząd nasz nie doda nie tylko dwóch ale ani jednego nawet zera do przytoczonéj cyfry skazanych na śmierć, a przedsięweźmie inne, mniéj boleśne środki. Oto jest główna charakterystyka tych środków:

Znaczniejsze bandy, które, jak powiedziano wyżéj, wałęsają się jeszcze w gubernji Lubelskiéj, będą, bez żadnéj wątpliwości zniszczone w krótkim przeciągu czasu. Wojska nasze działają wedle doskonale obmyślanéj in-

составленной инструкціи, данной военнымъ начальникамъ. Небольшія, подвижныя колонны слѣдуютъ, въ видахъ военно-административныхъ, по всѣмъ направленіямъ; дѣлаютъ поиски въ городахъ, селахъ, помѣщичьихъ дворахъ и строеніяхъ, повѣряютъ жителей по книгамъ народонаселенія и незаписанныхъ въ эти книги арестовываютъ. Незаписанные въ книги народонаселенія оказываются пѣшими повстанцами, расквартированными на зиму по городамъ, а преимущественно по деревнямъ. Попадаются повстанцы и между записанными въ книги народонаселенія, но наши солдаты такъ пріучились узнавать мѣстныхъ жителей, что съ перваго взгляда различаютъ первыхъ отъ вторыхъ, притомъ же и сами крестьяне, ободренные присутствіемъ войска, указываютъ на разбойниковъ. Одновременно подвижные отряды отыскиваютъ склады оружія, аммуниціи, провіанта, заготовленнаго начальниками бандъ принудительными средствами, наблюдаютъ за переправами, за цѣлостью желѣзныхъ дорогъ и телеграфовъ, за безостановочнымъ движеніемъ почтъ. Главная же административная цѣль состоитъ въ сборѣ податей, или вѣрнѣе, въ принятіи податей отъ жителей, которые заранѣе уже имѣютъ приготовленныя деньги для передачи ихъ отряду, такъ что употребленіе экзекуцій случается весьма рѣдко и составляетъ исключеніе. Независимо отъ сего, наши войска такъ размѣщены, что они занимаютъ самое значительное число пунктовъ и этимъ предохраняютъ жителей отъ насильствъ и звѣрства разбойничьихъ шаекъ, наблюдая, съ одной стороны, за подозрительными личностями, съ другой, ободряя тѣхъ, которые желаютъ спокойствія и порядка, и составляющихъ огромное большинство народонаселенія: собственно, народъ съ омерзеніемъ смотритъ на безумное возстаніе.

Вотъ почему, будучи вполнѣ убѣждены, что мятежъ приближается къ концу, что не провести повстанцамъ спокойно зимы, чтобы весною вновь начать лѣсныя похожденія, мы не опасаемся извѣщать публику о движеніяхъ нашихъ войскъ, о встрѣчахъ съ повстанцами и о подвигахъ сихъ послѣднихъ. Голосъ революціонной прессы — это лебединая пѣснь возстанія! Мы будемъ сообщать публикѣ о послѣднихъ усиліяхъ, послѣднихъ минутахъ умирающей гидры, которая едва не разорвала въ куски несчастный край; будемъ продолжать грустный некрологъ безвинныхъ гражданъ, которые понесли мученическую смерть, сокращая, по возможности, эту отвратительную картину, въ надеждѣ, что въ скоромъ времени намъ придется говорить о болѣе утѣшительныхъ явленіяхъ. (Р. Инв. N. 267)

strukcji, danéj wojennym naczelnikom. Niewielkie ruchome kolumny postępują w celach wojenno-administracyjnych, we wszystkich kierunkach; robią poszukiwania w miastach, wsiach, po dworach obywatelskich i zabudowaniach, sprawdzają ludność wedle ksiąg popisowych, a niezapisanych w księgi aresztują. Niewciągnięci do ksiąg ludności są to najczęściéj piesi powstańcy, rozkwaterowani na zimę po miastach, szczególniéj zaś po wsiach. Natrafić też można na powstańców i między zapisanymi w księgi ludności, lecz nasi żołnierze tak się nauczyli poznawać mieszkańców miejscowych, że na piérwszy rzut oka odróżniają pierwszych od ostatnich, przyczém i sami włościanie ośmieleni obecnością wojska wskazują zbójców. Jednocześnie ruchome oddziały wyszukują składów broni, ammunicji, prowjantu, przygotowanego przez naczelników band środkami przymusowemi, czuwają nad przeprawami, nad całością kolei żelaznych i telegrafów, nad nieprzerwanym ruchem poczt. Głównym zaś administracyjnym celem jest ściąganie podatków, lub raczéj przyjęcie ich od mieszkańców, którzy zawczasu już mają przygotowane pieniądze dla wręczenia ich oddziałowi, tak że uciekanie się do egzekucji zdarza się bardzo rzadko i stanowi wyjątek. Niezależnie od tego wojska nasze tak są rozlokowane, że zajmują jak największą liczbę punktów i przez to osłaniają mieszkańców od przemocy i pastwienia się band rozbójniczych, mając z jednéj strony na oku osoby podejrzane, z drugiéj zaś dodając ducha tym, którzy pragną spokoju i porządku i stanowią ogromną większość ludności; właściwie, lud ze wstrętem patrzy na szalone powstanie.

Oto, dla czego, będąc zupełnie przekonani, że powstanie zbliża się ku końcowi, że powstańcy nieprzepędzą spokojnie zimy, ażeby na wiosnę zacząć znowu leśne obróty, nie lękamy się zawiadamiać publiczności o ruchach naszych wojsk, o spotkaniach z powstańcami i o bohaterskich czynach tych ostatnich. Głos rewolucyjnéj prassy — to pieśń łabędzia powstania. Będziemy donosić publiczności o ostatnich usiłowaniach, o ostatnich chwilach umierającéj hydry, która omal nie rozerwała na szmaty nieszczęśliwego kraju; będziemy daléj notować smutny nekrolog niewinnych obywateli, którzy ponieśli śmierć męczeńską, skracając o ile można ten ohydny obraz, w nadziei, że wkrótce wypadnie nam mówić o bardziéj pocieszających zjawiskach.“ (Inw. ross.)

Wiadomości Zagraniczne.

Wilno, 11 grudnia.

POGLĄD OGÓLNY.

Sprawa księstw nadelbiańskich wikła się coraz więcéj. W przeszły piątek, dnia 18 grudnia, izba poselska pruska przyjęła większością stu głosów adres do króla, aby raczył cofnąć żądanie pożyczki 12-tu miljonów talarów, potrzebnéj na uruchomienie wojska mającego spełnić przymus związkowy. Izba twierdzi w tym adresie, że prawo 1853-go, ustalające spadkobierstwo na osnowie traktatu londyńskiego nie otrzymało przyzwolenia ani przedstawicielstwa narodowego księstw, ani pokrewnych domu oldenburgskiego, ani nakoniec sejmu związku niemieckiego. Pozbawiony wszelkiéj podstawy prawnéj traktat londyński stracił całą moc obowiązującą dla państw, które doń wchodziły, bo rząd duński złamał wówczas uczynione obietnice. Prusy więc i Niemcy obowiązane są przyznać prawa następstwa Fryderyka VIII (dzielnicy Augustenburgskiéj) i uwolnić kraj niemiecko-związkowy od zajmujących go wojsk duńskich. Prusy większe niż jakiekolwiek inne państwo niemieckie mają pobudki do co najprędszego i najskuteczniejszego spełnienia téj powinności. Na ziemi tych księstw oręż pruski odniósł pierwsze zwycięztwa w ciągu wojny o niepodległość; cześć więc tego oręża wymaga stanowczéj obrony téj ziemi. Nadużycia w księstwach od r. 1851 dały powód do nieszczęsnych układów ołomunieckich, których zgubny wpływ nie tylko zawichrzył wewnętrzne stosunki państwa pruskiego, ale podkopał jego stanowisko w Niemczech, nad czém gorzko zabolały wszystkie serca patrjotyczne, a pamięć téj boleści nie ukoi się dopóty, póki księstwa nie zostaną wyzwolonemi. Izba poselska z głębkim żalem widzi, że rząd królewski obrał drogę, która nietylko niedoprowadzi do unieważnienia zastrzeżeń 1851 i 1852 roku, ale przeciwnie najmocniéj je utrwali. Rzeczone zastrzeżenia nakazują księstwom zniweczenie ich wspólności, a to samo grozi śmiertelną niemocą pierwiastkowi niemieckiemu w Szlezwigu i Holsztynie. W samych początkach owe zastrzeżenia miały tylko tę doniosłość europejską, że ciężko narażały dobro państwa pruskiego, wszelki więc krok z naszéj strony w celu ich utrzymania, byłby krokiem groźnym dla bezpieczeństwa naszego kraju. Przeciwnie otwarta a stanowcza obrona Szlezwigu i Holsztynu, skupiłaby całe Niemcy pod kierunek korony pruskiéj, gdy tymczasem uporczywe obstawanie przy traktacie 1851 i 1852 roku stawi też koronę w otwartéj sprzeczności z największą częścią rządów związkowych. Rząd królewski najusilniéj pracował razem z Austrją nad wyjednaniem uchwały sejmowéj we Frankfurcie pełnéj sprzeczności i ciemnéj w dążeniach, uchwały zgubnéj dla księstw, podkopującéj najważniejsze potrzeby Niemiec, a niezdolnéj usunąć niebezpieczeństw zewnętrznych powikłań.

Izba błaga przeto króla, aby odstąpił od traktatu londyńskiego, uznał książęcia Fryderyka na Augustenburgu prawowitym panującym Szlezwigu i Holsztynu i wspólnie ze Związkiem niemieckim dopomógł mu do objęcia służącego mu dziedzictwa.

Nim ten adres zagłosowany został, pan von Bismarck przekładał, że izba przekracza służącą sobie władzę, że zapatruje się na sprawę spadkobierstwa z niewłaściwego staaowiska, że roszczenia dzielnicy augustenburgskiéj sprzeczne są z układami, jakie sama dobrowolnie przyjęła, że niedawno jeszcze członkowie tejże dzielnicy wynurzyli mu swą wdzięczność, za pośrednictwo w układach 1852-go zawartych z Danją. Ktokolwiek twierdzi, że król nie otrzymał dostatecznych objaśnień we wszystkich szczegółach téj sprawy, jest w największym błędzie i dowodzi rzeczy rozmijającéj się z prawdą.

Prezes rady przekładał izbie, że cel pożyczki jest oczywisty, rząd dalekim jest od zamiaru najmniejszego ustępstwa ziemi, najmniejszego wyrzeczenia się praw Niemiec. Ale izba nie może przepisywać rządowi programmatu postępowania na każdą wynikłość. Rozwodzić się dłużéj nad polityką pruską byłoby niewczesnem; moc wyboru najwłaściwszéj drogi służy wyłącznie władzy wykonawczéj. W obecnym składzie rzeczy, jeżeli wiadomości otrzymywane z Kopenhagi uboczną drogą okażą się prawdziwemi, wówczas rząd pruski znajdzie potrzebę wezwać sejm związkowy do wojennych przygotowań na większą rękę i do zażądania od izb nierównie większych zasobów. Jeżeli izba odmówi rządowi środków do spełnienia ciężącéj na nim powinności związkowéj i obrony brzegów nadmorskich, niech wie, że ściągnie na siebie ciężką odpowiedzialność.

P. von Bismarck ma zupełną słuszność w téj mierze, że przedstawicielstwo narodowe nie może i niepowinno krępować władzy wykonawczéj w wyborze środków zadośćuczynienia obowiązkom polityki międzynarodowéj. Dzieje uczą, że najpotężniejsze państwa ginęły w podobnym odmęcie władz, służących pojedyńczym pierwiastkom, składającym rządową całość. Izba poselska przez odmowę żądanego kredytu 12 miljonów talarów, nie zwiąże rąk gabinetowi; bo w Prusiech istnieje odrębnie od ministerstwa skarbu osobna kassa, do któréj wpływają nieprzewidziane przewyżki dochodów państwa. Król ma więc zawsze w rozporządzeniu kilkadziesiąt miljonów talarów, których użycie nie zależy od uchwały izby, a więc adres nie sprowadzi rządu z raz wytkniętéj drogi; chociaż być może, że dotychczasowy plan postępowania względem Danji może przybrać nierównie rozleglejsze rozmiary. P. von Bismarck oświadczył na posiedzeniu 18 grudnia, że jeśli sprawdzą się wiadomości otrzymane przezeń z Kopenhagi w poufnéj drodze, przyjdzie rządowi pruskiemu wezwać sejm związkowy do zagłosowania nierównie większéj niż dotąd siły zbrojnéj przymusowéj, a wówczas i rząd pruski będzie musiał wymagać od izb nierównie większego kredytu. Zdaje się, że p. Bismarck miał na myśli wieść, udzieloną przez depesze d. 16 grudnia z Kopenhagi i Stockholmu nadesłane, według których Karol XV miał naprzód oświadczyć, że w niemożności plątania Szwecji i Norwegji w wojnę z Niemcami, przynajmniéj sam osobiście pójdzie bronić Danji; a późniéj, że dwa królestwa skandynawskie w żaden sposób odstąpić niemogą trzeciego, zagrożonego wojną. Cokolwiek bądź, zdaje się, że pojednawcze usiłowania lorda Woodehouse okażą się płonnemi. Minister spraw zagranicznych duńskich p. Hall miał oświadczyć pełnomocnikowi angielskiemu, że król Chrystjan IX nie cofnie konstytucji zagłosowanéj d. 18 listopada, mocą któréj Szlezwig ma być wcielony do Danji, ale gotów jest przyjąć artykuł dodatkowy, zostawiający mu prawo naznaczenia czasu, od którego taż konstytucja ma wejść w życie. Trudno wierzyć, aby rząd angielski poprzestał na tak błahém ustępstwie, a trudniéj jeszcze, aby wstrzymać ono mogło od działania wojsk związkowych. Nakoniec zamiar króla szwedzkiego wystąpienia tylko osobistego w obronie Danji, zdaje się być anachronizmem. Karol XII i Gustaw IV mogliby o czemś podobném pomyśleć; ale w dzisiejszych zimnych i wyrachowanych czasach niepoczytanoby podobnego kroku za żadne bohaterstwo. Nakoniec, jeżeli sprawdzi się wiadomość podana przez dziennik frankfurcki **Europa**, Napoleon III, snadź w skutek urazy do Anglji, która orędownictwem swojém osłania króla Chrystjana IX, miał w okolniku, rozesłanym przez pana Drouyn de Lhuys do agentów francuzkich zagranicą, oświadczyć: że Francja, przez uszanowanie dla zasady narodowości, w zatardze niemiecko-duńskiéj, zachowa najściślejszą neutralność. Ze wszystkiego, cośmy wyżéj powiedzieli, okazuje się że spór między Niemcami a Danją, zachował zupełną swoję światodziejową doniosłość. Stanowcza godzina wkrótce uderzy; bogdajby pierwsze wystrzały, po wypłaceniu krwawéj daniny obustronnéj części narodowéj, nie stały się hasłem ogólniejszego pożaru. W Niemczech umysły niespokojne nieprzestają wichrzyć, szczęściem że zamyślane środki pod nieubłaganym wpływem skłonności do czczych, słównych rozpraw rozwiewają się w nicość; tak i obecnie stronnictwo ruchu marzy o utworzeniu jakiegoś centralnego komitetu na sprawy szlezwigsko-holsztyńskie, do którego książe Ernest II Sasko-koburgski, nalegając natarczywym prośbom, ma należeć.

We Francji senat przyjął na posiedzeniu swojem d. 18 grudnia projekt adresu w odpowiedź na mowę cesarską wyrzeczoną d. 5 listopada. Senat wyraził nieograniczoną ufność w polityce Napoleona III. W sprawie polskiéj, prócz margrabi de Boissy zabierali głos dwaj tylko senatorowie, pp. Bonjean i sędziwy jeneralny prokurator Dupin. Żaden z mówców rządowych nie przemówił w tym przedmiocio.

Z innych krajów Europy, żadnéj ważniejszéj wiadomości dzienniki nie podają. W Wiedniu przesilenie gabinetowe, z powodu zachwianego zdrowia pana Schmerling, ustało. Zatrzyma on i nadal ważną swoję posadę, chociaż ze zwierzeń, jakie dziennik wiedeński **Prassa** czyni pod d. 13 grudnia, o przyczynach rzeczonego przesilenia, zdaje się, że jest ono tylko na pewien czas odroczone. Według twierdzeń wspomnianego dziennika, nie chodziło bynajmniéj o wybor między panem Schmerling i hrabią Rechberg, lecz ten ostatni miał na radzie ministrów odbytéj 30 listopada, pod przewodnictwem cesarza, oświadczyć, że gabinet niema upoważnionego przedstawiciela w radzie cesarstwa, bo arcy-książe Raynery, już z powodu swojéj osobistéj dostojności nie może występować jako minister odpowiedzialny. Zdanie hrabiego Rechberg dało powód do zwrócenia uwagi rady na najdotkliwsze okoliczności polityki wewnętrznéj, a mianowicie na zadanie węgierskie, które od trzech lat nie posunęło się ani na jeden krok naprzód. P. Schmerling, który wziął na siebie kierunek tego zadania, oświadczył, że chwila obecna wcale nie sprzyja przystąpieniu do jakichkolwiek układów z Węgrami; lecz zamknął się w zupełnem milczeniu i nie objawił środków, jakich na przyszłość użyć zamyśla dla załatwienia téj dotkliwéj zatargi. Tegoż dnia p. Schmerling zachorował i niemógł osobiście zajmować się sprawami rządowemi. Hr. Rechberg, korzystając z tego zdarzenia, rozpoczął rokowania z książęciem Karolem Auersperg, prezesem izby panów, o przyjęcie przezeń prezesowstwa gabinetu na miejscu arcy-książęcia Raynerego. W takim składzie rzeczy hr. Rechberg zachował by kierunek spraw zagranicznych, zostawiono by do woli pana Schmerling pozostać na posadzie ministra stanu, w razie zaś odmowy, książę Karol Auersperg obok przewodniczenia gabinetowi, objął by obowiązki ministra stanu. Dzienniki nie mówią o ile i dla czego objęcie kierunku rządu przez książęcia Auersperg zdoła doprowadzić do uspokojenia Węgier. Co-

Bob-Rock.

przez

KAROLA SEELSFIELDA.

(Dokończenie, ob. N. 141).

Zmęczony, odurzony, jak pjany prawie, udałem się tam, gdziem zostawił alkalda z Bobem.

Bob leżał niedaleko od miejsca, dokąd pociągnął mnie tłum. Z sześciu ran jego sączyła się krew szeroką strugą. Wezgłowiem jego były dwa trupy, położone jeden na drugim. Przy nim klęczał alkald i podtrzymywał głowę jego. Na twarzy sędziego wyryte było nieme cierpienie; smutne i pełne rozpaczy wejrzenie jego utkwione było na gasnące oczy i pokrywające się śmiertelną bladością rysy umierającego. Widok ten ścisnął mi serce. Podszedłem ku nim, przejęty uwielbieniem i żalem.

Bob umierał, lecz nie była to śmierć zabójcy. Twarz jego nie była zeszpecona zwykłém dzikiém, nieruchomém, rozpaczliwém wejrzeniem zbrodniarza. Jasny spokój, zadowolenie wewnętrzne, zmieniły rysy jego do niepoznania. Wzrok Boba z wyrazem nadziei i modlitwy utkwiony był w niebo.

Nachyliłem się ku niemu i spytałem go drżącym głosem: czy mu lepiej? Umierający wytężył umysł i uwagę, lecz nie poznał mnie, po chwili zaś wyjąkał:

— A co bitwa?

— Wygraliśmy Bob! nieprzyjaciel zabity, lub wzięty w niewolę.

— Powiedzcie mnie, — wyrzekł po chwili ochrzypłym głosem — czy wypełniłem mój obowiązek? Czy śmiem mieć nadzieję, że Bóg się nademną zlituje?

Alkald odrzekł drżącym głosem:

— Syn Boży ulitował się nad zbrodniarzem na krzyżu, ulituje się i nad tobą! Pismo Święte mówi: aniołowie radują się więcéj z jednego żałującego grzesznika niż z dziewięćdziesięciu dziewięciu sprawiedliwych. Miéj nadzieję Bob! Najwyższy zlituje się nad tobą!

— Dziękuję ci panie! — rzekł Bob przytłumionym głosem. Jesteś prawdziwym przyjacielem! przyjacielem do grobu i za grobem... Pomódl się za grzeszną duszę moję!.... Czuję, że już ulatuje...: Tak mi dobrze.... teraz...

Alkald klęczał i modlił się:

— Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech....

Mimowoli upadłem na kolana. Usta umierającego z początku poruszały się, lecz wkrótce zacisnęły je śmiertelne drgania. Kiedy alkald mówił: bądź wola Twoja jako w niebie tak i na ziemi... oczy jego zagasły i życie uleciało.

Z głęboką boleścią patrzał alkald czas jakiś na trupa, wstał potém i rzekł:

— Najwyższy nie pragnie śmierci grzesznika, lecz chce, ażeby się nawrócił i żył. Myślałem toż samo wówczas, kiedym przed czterma laty, w tym samym dniu zdjął go z patryarchy!

— Przed czterma laty? tegoż dnia? — zapytałem zdziwiony — A więc zdjąłeś go pan, ażeby się nawrócił? I nawrócił się? Czy nie on to tylko przyniósł nam wczoraj pod Harrisburgiem wiadomość o nieprzyjacielu?

— Uczynił więcéj — rzekł alkald i łzy puściły się strumieniem z oczu jego. — Zmęczony śmiertelnie, zniechęcony do życia, wlókł przez cztery lata swe nędzne istnienie, cztery lata służył nam, żył dla nas bez pociechy, bił się bez nadziei, bez widoków na przyszłość, bez czci, nie mając ani chwili spokoju, ani jednego żądania, oprócz śmierci. Najwyższa cnota, najpotężniejszy patrjotyzm ukląkł by przed ofiarami, jakie ten człowiek złożył na ołtarzu Texasu. I on był sześć razy zabójcą! Bóg ulituje się nad duszą jego! Ulituje się? — zapytał z cicha.

— Ulituje się! — odparłem wzruszony do głębi.

Kilka chwil stał alkald pogrążony w głębokiej zadumie, potém zawołał nagle.

— Najwyższy powinien się nad nim zlitować! powinien! Czyż do ostatniego tchnienia nie tlała w nim iskra miłości Boga i bliźniego? Czyż nie wybuchła płomieniem dla dobra obywateli, dla szczęścia bliźniego? Czyż nie żył i nie cierpiał dla swoich współrodaków, dla swoich bliźnich? Ach gdybyś wiedział półkowniku!

Sędzia zadrżał nagle, zamilkł, jak gdyby się przeraził, że za wiele powiedział. Ze zdziwieniem patrzałem na niego: jak mógł ten człowiek tak się zapomnieć?! Gotów był prawie powiedzieć, że nie zlitować się nad Bobem byłoby niekonstytucyjnie.

— Prawdziwie po amerykańsku! — przerwał główny sędzia.

— Lecz zauważałem też — mówił Morse, nie zwracając na ten wykrzyknik uwagi — że we współczuciu tém kryła się ważna tajemnica. Alkald za nadto się zapominał. On, który zwykle był tak spokojnym, tak obojętnym, on, który w żadnym razie nie tracił przytomności, mówił i postępował teraz jak nieprzytomny! Starałem się, odciągnąć go od trupa, na pole bitwy, gdzie znowu wszczynały się częściowe utarczki, lecz odtrącił mnie prawie z gniewem.

— Ach, gdybyś pan wiedział! Ten Bob!...

— Cóż ten Bob, drogi alkaldzie?

Sędzia spójrzał na mnie z przerażeniem i wyjąkał:

— Odejdź pan, odejdź! pozostaw mię z moją boleścią!

Ociągałem się z odejściem; lecz ludzie moi nadbiegli i przemocą pociągnęli mię na pole bitwy.

Tam panował rozruch wielki — między więźniami nie było jenerała Santa-Anna: znikł, uciekł. — A on był nam najpotrzebniejszym, gdyż z jego winy tyle się krwi przelało. Nie tracąc czasu, rozesłaliśmy na wszystkie strony naszych straceńców, którzy wkrótce przyprowadzili go nam zabłoconego i przerażonego, do obozu.

Opuszczając oboz, spotkaliśmy żałobny kondukt: był to pogrzeb Boba. Oddano mu wojskowe honory; oficerowie byli tu obecni. Lecz najmocniej zdziwiło mnie to, że alkald był w żałobie. Pomimo tego, żem mu zadawał kilka pytań, sędzia zachował głębokie milczenie. Potém nigdy nic nie mówił o Bob-Rocku, a jeżeli czasem wspomniał o nim, to twarz jego oblekała się smutkiem.

— Co było daléj, wiecie z publicznych, rządowych i prywatnych doniesień. Wojna się skończyła. Texas przy dobrym rządzie stał się kwitnącym krajem.....

Półkownik Morse zamilkł i powstał z miejsca. Słuchacze patrzali bezmyślnie na obrazy, lichtarze, dywany i butelki. Wszyscy milczeli. Nareszcie jenerał wstał i zawołał.

— Półkowniku! W opowiadaniu twojem jest cóś, na co, wyznam panu, brak wyrazów. Opis wojny, pobieżne szczegóły o jej początku, wszystko to tak jest zajmujące i zgodne z historją, że pozostaje nam tylko dziękować ci za to. Lecz historja twoja półkowniku z Bobem... wybacz mi półkowniku.... ta historja... daję słowo! — nie wiem co o niéj sądzić. Gdybym nie wiedział, że pan pochodzisz ze znakomitéj rodziny....

— Trudno, przysięgam na honor, trudno na to cokolwiek powiedzieć — rzekł Elie.

Półkownik Texaski odparł spokojnie lecz z ironją.

— Żałuję mocno, jeżelim opowiadaniem mojém obraził wasze delikatne sumienia. Przypomijcie tylko, żeście mnie sami prosili, ażebym wam opowiedział jak się dostałem do Texasu. Wypełniłem żądanie wasze, nie moja wina, że mię los związał z Bobem i alkaldem. Żałuję mocno, jeżelim w was wątpliwość obudził. Lecz, wierzcie mi, to przejdzie — i ja wątpiłem... dziś przekonałem się, że alkald miał słuszność mówiąc: „Nie mamy prawa dawać ostatecznego zdania, o wielkości lub nikczemności człowieka.“ Nie pogardzajmy nędznym grzesznikiem, który w ręku Wszechmocnego jest narzędziem do dopięcia wyższych celów. Cały tuzin wielkich mężów tego świata, nie jest w stanie uczynić tego!

Mówiąc to, półkownik ukłonił się i wyszedł. Nastąpiło głębokie milczenie.

Koniec.

kolwiek bądź, rzeczy pozostały w zawieszeniu.

Uwiadomiliśmy czytelników K u r j e r a, że z powodu podanego przez radę miejską wiedeńską cesarzowi adresu w sprawie szlezwigsko-holsztyńskiéj, n. pan wyraził, że rada, do któréj sprawy zagraniczne nie należą, lepiej by postąpiła, gdyby, nie zajmując się przedmiotami leżącemi za obrębem jéj działań, wytężyła całą usilność swoję na spełnienie bezpośrednich swoich obowiązków i czuwała nad sprawami miasta znajdującemi się w wielkim odmęcie. Piérwszy burmistrz Dr. Zelinka z pełnem uszanowania milczeniem przyjął to upomnienie; lecz w kilka dni późniéj, uprosiwszy cesarza o posłuchanie, w ciągu blizko godziny przedstawił wszystkie szczegóły prac rady municypalnéj z taką jasnością i poparte takiemi dowodami, że n. pan zapewnił go, iż przekonał się zupełnie o słuszności jego przełożeń i poruczył mu oświadczyć wysokie zadowolenie swoje członkom rady, dodając, że niektóre tylko zajścia w téjże radzie nieprzyjemnie jego c. mość chwilowo usposobiły.

W Grecji niepokoją umysły wymagania Austrji i Turcji, aby warownie korfiockie zostały z ziemią zrównane. Zgromadzenie narodowe podniosło ten przedmiot i zamierzało najsilniej oprzeć się spełnieniu tego dzieła zniszczenia; ludność jońska ze swéj strony oświadczyła, że woli odroczyć połączenie swoje z lądem ojczystym, niż zezwolić zburzyć przedmurze tak niezbędne dla jéj własnego bezpieczeństwa. Król Jerzy obstaje przy ocaleniu warowni wzniesionych tak umiejętnie i z tak ogromnym nakładem, ale ponieważ otworzył już rokowania w Londynie, żąda więc, aby zgromadzenie narodowe zaniechało wszelkich rozpraw o wyspach Jońskich, co też d. 12 grudnia uchwalono. Oczekiwane jest tymczasem w Atenach przybycie umocowanych parlamentu jońskiego, dla porozumienia się z rządem greckim w przedmiocie ostatecznego wcielenia wysp do królestwa.

Rozbior zadania kongresowego wszedł w nowy okres. Dziennik frankfurcki E u r o p a pod napisem: N o w y o k o l n i k p a n a D r o u y n d e L h u y s t y c z ą c y s i ę k o n g r e s u, K o n f e r e n c j a m i n i s t r ó w, pisze, że minister spraw zagranicznych francuzkich nie przedstawił w tym okolniku programmatu, którego kilku panujących zażądało. Ułożenie takiego programmatu nie może być dziełem jednego a nawet kilku rządów. Panu Drouyn de Lhuys szło tylko o wyjaśnienia mogące ukoić słuszną ciekawość panujących i rządów co do wyrozumienia prawdziwéj myśli i polityki cesarza Napoleona.

Wyrazy odpowiedzi panujących podały panu Drouyn de Lhuys zręczność użycia całéj podatności wprawnego jego pióra. Jakoż, korzystając ze wszystkich uprzejmych i pochwalnych wyrażeń użytych przez tych nawet panujących, którzy wystąpili z najsilniejszemi zarzutami przeciw pomysłowi zebrania kongresu europejskiego, usiłuje dowieść, że nic nieprzeszkadza mocarstwom do roztrząśnienia i rozstrzygnienia za wspólną zgodą sporów z każdym dniem zajątrzających się coraz bardziéj, a które przez nową i niespodzianie mogącą wynurzyć się zatargę, zdolne są zapalić pożar powszechny.

Rząd cesarski, daleki od odrzucania myśli upodobanéj króla pruskiego, aby konferencja ministrówprzygotowała wprzódy przedmioty mające wytoczyć się na radę europejską, chętnie ją przyjmuje. Pan Drouyn de Lhuys oświadcza to w wyrazach nieulegających najmniejszéj obojętności oraz, że jednéj tylko drogi Francja przyjąć nie może, to jest roztrząsania ogólnych spraw Europy przez pisma i telegraf. Nigdy bowiem nie doprowadziło by to do jakiegokolwiek rozwiązania i tylko archiwa zyskały by na objętości.

Dziennik E u r o p a utrzymuje, że wielka liczba rządów zgodziła się na przełożenie Francji,konferencji ministrów mającéj poprzedzić samo zwołanie kongresu. Tymczasem W s c h o d n i o-n i e m i e c k a p o c z t a wiedeńska uwiadamia, że gabinet austrjacki wysłał w tych dniach do Paryża nową notę, w któréj oświadczył ostateczne swoje postanowienie nienależenia do kongresu; bo rząd austrjacki widzi się z żalem zniewolonym odmówić uczęstnictwa w zebraniu, na którém Anglja nie będzie miała przedstawiciela, a które niezdolne jest doprowadzić do żadnego wypadku z powodu niedostatecznego i nieokreślonego swojego programmatu. Nadto Austrja miała wyrazić, że zadania, na które p. Drouyn de Lhuys zwraca uwagę, są już albo rozwiązane,albo tego rodzaju, że kongres rozwiązać ich niepotrafi.

Czytelnicy Kurjera znajdą niżéj pod Francją znaczną część odpowiedzi gabinetów na list Napoleona III, z d. 4 listopada.

Francja.

M o n i t o r p o w s z e c h n y umieścił pod dniem 11 grudnia odpowiedź króla Hellenów do cesarza Francuzów w rzeczy kongresu:

„Mości panie bracie,

Z czułością otrzymałem wezwanie waszego cesarskiego majestatu przesłane mi w liście dnia 8 bieżącego miesiąca, o należeniu do kongresu panujących, mającego otworzyć się w Paryżu, celem oparcia na nowych i trwalszych podstawach politycznéj budowy Europy i odwrócenia w ten sposób wstrząśnień mogących narazić na niebezpieczeństwo pokój ogólny.

Ta odezwa do pojednania, którą uczynił wasz majestat cesarski, w sprawie porządku europejskiego, natchnioną została w widokach nader szlachetnych i nader wzniosłych, aby nie miała znaleźć u mnie najżyczliwszego przyjęcia.

Szlachetna myśl, która jéj przewodniczyła niemogła być lepiéj podniesioną jak przez wyrazy tak otwarte, przez uwagi tak rozumne, jakie towarzyszą przełożeniu waszego majestatu.

Przyjmując je bez zastrzeżeń, zupełnie podzielam nadzieje, które znajduję wypowiedziane w liście waszego cesarskiego majestatu. Zebranie się kongresu poda może najlepsze rozwiązanie trudnych zadań, słusznie zajmujących wszystkie umysły w Europie, i posłuży do rozwoju pomyślności ogólnéj przez utrzymanie spokojności. W istocie wszyscy czują, że należy wziąć w rachubę duch czasu, prawowite pragnienia ludów, okoliczności obecne i usiłować przez wszystkie możliwe środki, zapewnić przyszłość przez poddanie pod pewne prawidła teraźniejszości, tak, aby usunąć wszystkie podniety zamętu i niezgody.

Dzieło wspólne, do którego wasz cesarski majestat zaprasza naczelników państw europejskich, byłoby bezsprzecznie jednym z największych postępów naszego czasu. Jego powodzenie ziściłoby śluby od dawna czynione przez ludzkość i przez dusze wybrane.

Winszując przeto waszemu cesarskiemu majestatowi powziętego pełnego chwały początkowania, szczerze życzę, aby jego przełożenie zostało przychylnie przyjęte przez innych panujących i cieszę się nadzieją, że potrzeby i prawa chrześcian na Wschodzie znajdą w nim przyjaznego obrońcę na przyszłéj radzie między-narodowéj.

W tych uczuciach pośpieszam przynieść waszemu cesarskiemu majestatowi ponowienie zapewnienia wysokiego poważania i niezachwianéj przyjaźni, z jakiemi jestem,

Mości panie bracie,

Waszego cesarskiego majestatu dobrym bratem.

J e r z y.

Kontrasygnował: P. D e l y a n n i.

Ateny (14 26) listopada 1863."

Tenże dziennik dnia 12 grudnia umieścił odpowiedź króla duńskiego następnego brzmienia:

„Mości panie bracie,

„Niedawno objąłem tron duński i przyszło mi uczynić dwa postanowienia wysokiéj doniosłości dla doli mojego kraju.

Opatrzność w sposób boleśny i nieprzewidziany położyła koniec zawodowi mojego najjaśniejszego poprzednika, w téj saméj chwili, w któréj naród oczekiwał, że podpisem swoim uświęci nową konstytucję wspólnych stosunków nie niemieckich swoich krajów i że przyjmie wezwanie przez wasz cesarski majestat przesłane przybycia na kongres. To dwoiste zadanie spadło na mnie. Wyrzeczone w uroczystéj chwili życia mojego ludu, oba postanowienia zmierzają do jednego celu; bo jeśli jedno urządza teraźniejszość, drugie, mam nadzieję, zapewni przyszłość monarchji duńskiéj. Wasz majestat powziął pełne chwały początkowanie usiłowań, aby w rozstrzygnieniu toczących się dziś w Europie zadań, zamiast siły oręża użyć wyroków sprawiedliwości i rozumu.

Danja, stateczna sprzymierzenka cesarstwa postanowiła nieodzownie zespolić się otwarcie i bez zastrzeżeń ze wspaniałemi usiłowaniami waszego majestatu dla urzeczywistnienia tego wielkiego pomysłu.

Przyjmuję więc z najprawdziwszą ochotą wezwanie waszego majestatu, do uczęstnictwa w kongresie europejskim.

Niewiem jeszcze, czy okoliczności pozwolą mi przybyć osobiście, ale proszę wasz majestat wierzyć, że byłbym bardzo szczęśliwym, gdybym mógł raz jeszcze doznać jego serdecznéj gościnności i ustnie wyrazić moje najgorętsze i najszczersze powinszowania, tak jak wówczas, kiedy miałem zaszczyt pozdrowić was przy dawniejszéj zręczności.

Winszuję sobie, że stosunki, które będę miał zaszczyt utrzymywać z waszym majestatem, otwierają się pod wróżbą tego wielkiego natchnienia i najchętniéj korzystam z dzisiejszéj zręczności do przesłania uręczeń wysokiego poważania i niezachwianéj przyjaźni, z jakiemi jestem,

Mości panie bracie,

Waszego cesarskiego majestatu

Dobrym bratem.

C h r y s t j a n.

Kopenhaga 20 listopada 1863."

—List króla Belgów:

„Mości panie bracie,

„Odebrałem list waszego cesarskiego majestatu doręczony mi przez p. barona de Malaret i winienem przyklasnąć uczuciom, które ten list wam natchnęły. Byłoby najpożądańszém, aby w skutek zgody w drodze pokoju, dały się widomie rozproszyć powody obaw istniejące w Europie; niechcąc już dzisiaj oceniać z góry sposobow, na które mogłyby się zgodzić rozmaite państwa, bliżéj potrzebujące osiągnienia bez wstrząśnień tak szlachetnego celu, miło mi zapewnić wasz cesarski majestat, że rząd mój byłby najskłonniejszym przyczynić się do niego, o ile to odeń zawisło. Co do mnie w szczególności, korzystałbym z prawdziwém zadowoleniem, w przewidzianym przez wasz cesarski majestat razie, z serdecznych zaprosin, jakie przesłane mi zostały. Przy téj zręczności ponawiam uręczenia wysokiego poważania i niezachwianéj przyjaźni, z jakiemi zostaję mości panie bracie, waszego cesarskiego majestatu dobrym bratem L e o p o l d.

Zamek Laeken, 20 listopada 1863.

— List króla włoskiego:

„Mości panie bracie.

List przesłany przez w. c. majestat natchniony jest przez myśl wielką i wspaniałą, z którą zespolą się ci co pojmują dążności naszéj epoki.

W obec tak zagrażającego stanu dla postępów cywilizacji i pokoju świata, w. c. majestat stał się tłómaczem ogólnego uczucia, przekładając zebranie kongresu, którego zadaniem ma być doprowadzenie do trwałéj zgody praw służących panującym i pragnień ludów.

Z radością przystępuję do przełożenia w. c. majestatu. Spółdziałanie moje i ludu mojego są zapewnione urzeczywistnieniu tego projektu, który odznaczy wielki postęp w dziejach ludzkości.

Skoro zebranie międzynarodowéj konferencji spełni się, pośpieszę należeć do niej bądź osobiście, bądź przez mego przedstawiciela.

Włochy wniosą na kongres najszczerszy duch słuszności i umiarkowania. Są one przeświadczone, że sprawiedliwość i uszanowanie obowiązków prawowitych są prawdziwemi podstawami, na których można oprzeć nową równowagę Europy.

Jest najżywszém pragnieniem mojem, żeby dzieło mądrości i zgody, którego w. c. majestat wziął początkowanie, zdołało usunąć niebezpieczeństwa wojny i skojarzyć węzły, które powinny istnieć między narodami.

Korzystam z téj zręczności do ponowienia uręczeń niezmiennéj przyjaźni i wysokiego poważania z jakiemi jestem, mości panie bracie, waszego cesarskiego majestatu, dobrym bratem Wiktor Emmanuel.

Turyn 22 listopada 1863."

— List króla niderlandzkiego.

„Mości panie bracie:

„Wezwanie równie serdeczne jak uprzejme, które wasz majestat przesłał mi w liście swoim z d. 4 listopada, ma na celu zebranie państw europejskich na kongres, aby bez zakreślonego z góry systematu obmyślić bez wstrząśnień środki oparcia na słusznych podstawach pokoju i spokojności w Europie.

Składam hołd téj wspaniałéj myśli waszego majestatu i poczytam się za szczęśliwego, jeżeli przez zespolenie się z tym pomysłem, przyczynię się przy wspólnéj zgodzie wszystkich innych panujących europejskich, do urzeczywistnienia tak szlachetnego celu, który wasz majestat zamierzył sobie osiągnąć.

Korzystam z téj zręczności ponowienia uręczeń wysokiego poważania i niezłomnéj przyjaźni, z jakiemi jestem, mości panie bracie, waszego majestatu dobrym bratem. Wilhelm.

Haga 29 listopada 1863 r."

— List króla hannowerskiego.

„Mości panie bracie,

„Z równą rozkoszą jak wdzięcznością otrzymałem list, który w. c. majestat przesłałeś mi 4 b. m.

Uporządkować toczące się spory przez powszechne porozumienie się między państwami europejskiemi; ukoić ciągle odradzające się obawy, które tamują lub opaźniają rozwój pomyślności państw; zwichnąć usiłowania stronnictw wywrótu; zapewnić nakoniec spokojność Europy, oddalając wszelką wynikłość wojny, jest zasługą najznakomitszą, jaka może być oddaną sprawie cywilizacji; jest to przedsięwzięcie godne zjednać głosy tych wszystkich, których pragnienia zmierzają do szczęścia ludzkości.

Wasz majestat przyjąłeś początkowanie, przekładając urządzenie teraźniejszości i zapewnienie przyszłości na kongresie.

Składam hołd wzniosłéj myśli, która przewodniczyła w. c. majestatowi i szczerze dziękuję za zwrócone do mnie wezwanie zespolenia się z jego zamiarami.

Spodziewam się, że Niemcy, a mianowicie Austrja i Prusy, które w tém zadaniu mają potrzeby, od których nie zdołam oddzielić potrzeb Hanoweru, będą w możności okazać swe spółdziałanie w pracy, któréj podjął się w. c. majestat; a w takim razie będzie dla mnie prawdziwą rozkoszą, przyczynić się, w miarę możności, do urzeczywistnienia zagajonego dzieła.

Tymczasem proszę przyjąć ponowione uręczenia wysokiego poważania i niezłomnéj przyjaźni, z jakiemi jestem, mości panie bracie,

w. cesarskiego majestatu dobrym bratem

Georgius rex.

Kontrasygnował hr. von Platen-Hailermund."

W zamku Heerenhauzen 23 listopada 1863.

— List Związku niemieckiego.

„Najjaśniejszy panie,

Wezwanie na kongres przesłane przez w. c. mość do panujących i miast wolnych niemieckich, uważane jest przez Związek niemiecki jako dowód przyjaźni waszego majestatu i jego chęci zapewnienia Europie pokoju.

Związek niemiecki powołany przez zasadnicze swoje traktaty do kierowania się głównie pomysłami pokoju, nie zdoła odmówić spółdziałania swojego projektowi, zmierzającemu do zapewnienia pokoju i porządku w Europie.

Zespalając się otwarcie do pomysłu pokoju waszego majestatu, panujący niemieccy i miasta wolne niemogłyby należeć z nadzieją powodzenia do urzeczywistnienia tego zamiaru, jeśliby traktaty będące osnową Związku niemieckiego, oraz budowy politycznéj Europy, nie były poczytane za podstawę rokowań.

Nie zapoznając, że nawet najuroczystsze traktaty nie mogą pozostać niezmiennemi w niezwyciężonym biegu dziejów, polityka pokoju nie zdoła odrzucić zasady, że każde rozwiązanie lub zmiana traktatu niemogą być dokonanemi bez zgody stron, które traktat zawarły. Ta właśnie zasada pozwoli znaleźć prawidło powinności, duch praw, i wędzidła roszczeń; rzut oka tak trafny i przenikliwy waszego majestatu uznał ją za potrzebną do uspokojenia Europy.

Po przyjęciu téj podstawy rokowań, będzie można z góry wymienić za przyzwoleniem stron pytania międzynarodowe, które kongres przedsięweźmie załatwić i upewnić Europę, że nieotworzy źródła nowych zatargów, lecz położy koniec tym jakie istnieją.

W zastosowaniu do tych widoków, Związek niemiecki okaże gotowość przyjąć wezwanie waszego majestatu i mieć uczęstnictwo w kongresie i poruczy przedstawić siebie osobnemu pełnomocnikowi, który przybędzie razem z pełnomocnikami tych członków Związku niemieckiego, których wasz majestat wezwał.

Panujący niemieccy i miasta wolne żywią nadzieję, że wasz majestat zechce uznać w tych otwartych objaśnieniach dowód uczuć przyjaźni, troskliwości w ocenieniu uczynionego przez w. m. kroku, oraz żądzy, aby ten krok był płodnym w szczęśliwe wypadki.

Co wyraziwszy, panujący niemieccy i miasta wolne błagają Boga, aby miał wasz majestat w swojéj świętéj i dostojnéj straży.

Związek niemiecki,

a w jego imieniu minister austrjacki, prezydujący na sejmie: Baron von Kubeck."

Frankfurt 7 grudnia 1863.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

WIEDEŃ czwartek 17 grudnia wieczorem. Dziennik „Pątnik" pisze w swém wydaniu wieczorném, że przesilenie ministerjalne może być tymczasowo uważane za ukończone; niema już wątpliwości, że p. Schmerling zostanie na swéj posadzie.

TRIEST, czwartek 17 grudnia. Podług wiadomości nadesłanych z Aten z d. 18, zgromadzenie narodowe odroczyło na czas nieokreślony wszystkie rozprawy o wyspach Jońskich. Deputacja parlamentu jońskiego umocowana do porozumienia się z rządem greckim w rzeczy połączenia wysp z królestwem oczekiwana jest w téj stolicy.

Podług wiadomości z Konstantynopola z tegoż dnia, odpowiedź sułtana na wezwanie cesarza Francuzów należenia do kongresu, została wysłaną. Sułtan oświadcza, że chętnie przystąpi do kongresu, jeżeli żadne pytanie, którego rozstrzygnienie mogło by narazić na niebezpieczeństwo całość cesarstwa ottomańskiego, nie będzie poruszone.

Główna kwatera 2-go korpusu wojska tureckiego ma być przeniesioną z Szumli do Widdinu.

BERLIN, piątek 18 grudnia po południu. Izba poselska roztrząsała dziś projekt adresu w rzeczy pożyczki.

P. von Bismarck, odpowiadając na zarzuty pana Virchow, który poprzedził go na mównicy, rzekł, że niedawno jeszcze członkowie rodziny augustenburgskiej dziękowali mu za jego pośrednictwo w układach 1852 z Danją. Dodał że król jest dostatecznie świadomy całéj téj sprawy; kto przeciwnie mówi, dowodzi nieprawdy.

Cel pożyczki—powiedział daléj minister jest jasny. Rząd niechce, równie jak izba, odstępować ani ziemi niemieckiéj ani praw Niemiec. Izba niemoże przepisywać programmatu na każdą wynikłość. Bliższych szczegółów polityki pruskiéj tłómaczyć niemożemy. Do władzy wykonawczéj należy wybor najwłaściwszéj drogi. Jeślibyśmy chcieli wojny, możemy ją mieć codzień. Jeżeli zresztą sprawdzą się ostatnie prywatne wiadomości z Kopenhagi, rząd wkrótce poradzi Związkowi przedsięwziąć rozleglejsze przygotowania wojenne i zażąda od izb znaczniejszego kredytu.

Izba, odmawiając rządowi środków, których potrzebuje dla spełnienia powinności związkowéj i potrzeby opatrzenia brzegów nadmorskich, ściąga na siebie ciężką odpowiedzialność.

BERLIN, piątek 18 grudnia o godz. 5 po południu. Izba poselska zagłosowała adres 207 głosami przeciw 107-miu.

Ukaziciel rządowy oznajmuje dziś wieczorém, że w skutek lekkiego cierpienia reumatycznego, król przerwał swe przyjęcia i prace urzędowe; że krótkie tylko udzielił posłuchanie prezesowi rady.

GOTHA, piątek 18 grudnia. Wiadomo jest z pewnego źrzódła, że w skutek mnogich nalegań, książe sasko-koburgski oświadczył gotowość wejścia do mającego utworzyć się komitetu centralnego na sprawy szlezwigsko-holsztyńskie; oraz, że książe zamierza być pośrednikiem między ruchem narodowym, rządami i książęciem szlezwigsko-holsztyńskim.

PARYŻ, piątek 18 grudnia wieczorem. Senat przyjął dziś projekt adresu; w sprawie polskiéj słuchano tylko pana Bonjean i jeneralnego prokuratora Dupin, który mówiąc za Polską oświadczył się przeciw wojnie.

HAMBURG, sobota 19 grudnia. Mówią, że p. Hall przekładał lordowi Woodehouse zamiast wymaganego przezeń cofnienia konstytucji 18 listopada, zmianę ostatniego jéj artykułu przez zastrzeżenie: że królowi ma służyć moc naznaczenia chwili, w któréj ta konstytucja wejdzie w życie.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— MACHINY.— Jednym z symptomatów zwrótu gospodarstwa krajowego, a zwłaszcza rolnictwa na drogę postępu, były ostatniemi laty znaczne cyfry przywozu machin z za granicy. Z dwóch szlaków, któremi przeważnie machiny do okolic tutejszych wpływały, odznaczała się zwłaszcza gałęź kolei żelaznéj lantwarowsko-wierzbołowska, lubo i droga ryzko-dynaburska także godne uwagi przedstawiała w téj mierze liczby. Ale największym był przywóz machin z zagranicy do okolic południowych przez Odessę. W piérwszéj połowie roku 1861 wyładowano w tym porcie rozmaitych czynników mechanicznych dla fabryk i rolnictwa na wartość 775,800 rub., a w r. 1863 na 877,500 rub. W roku bieżącym przywóz machin niezmiernie się uszczuplił. W ciągu siedmiu miesięcy od stycznia do sierpnia wyładowano ich w Odessie zaledwie na 145,000 rub.

— SZKOŁY W INFLANTACH .— Według podania dzienników miejscowych, znajduje się obecnie w Inflantach 140 znaczniejszych zakładów edukacyjnych, pomiędzy któremi 62 należy do liczby utrzymywanych kosztem publicznym, a 78 jest dziełem osób prywatnych. Elementarnych szkółek wiejskich jest około tysiąca, a mianowicie 973. W łotewskiéj części Inflant pobiera nauki pierwiastkowe 63,788 dzieci, co wynosi 50 pCt. całéj młodzi; w estlandzkiéj zaś połowie uczy się 49,630 dzieci czyli $39^{3}/_{25}$ pCt.

— KOLEJ ŻELAZNA W BESSARABJI.— W Kiszeniewie krąży pogłoska, że koléj żelazna odessko-parkańska będzie posuniętą aż do tego miasta przez dolinę rzeki Byka. Niewiadomo, ile jest w téj pogłosce prawdy, bo nie jesteśmy pewni czy tylko szczere pragnienie, czy też coś poważniejszego służy za podstawę gadaniu. To jednak pewna, że miejscowość od ujścia rzeki Byka do Dniestru rzeczywiście może być przydatną do prowadzenia po niéj drogi żelaznéj do Kiszeniewa, a korzyści z uskutecznienia takiego przedsięwzięcia dałyby się osięgnąć niepospolite. Kiszeniew jest ogniskiem całéj Bessarabji; do niego więc mogłyby się ściągać wszystkie produkta mające iść do Odessy, która już teraz, pomimo zawad stawionych przez bezdroża, jest jedynym ważniejszym rynkiem téj całéj prowincji. Do jakiego stopnia kommunikacja tych stron z Odessą jest utrudniona, łatwo się okaże z następującéj okoliczności. W Bessarabji za kilo kurudzy płaci się obecnie tylko 4 rub., a w Odessie 4 rub. za czetwert. Ponieważ kilo wyrównywa $2^{1}/_{2}$ czetwertiom, więc wypada, że $1^{1}/_{2}$ czetwerti idzie na koszta transportu, faktorstwo i zyski ze szkodą ogromną dla rolnictwa. Stąd łatwo wyrozumieć, jak dalece droga żelazna wiążąca Odessę z Bessarabją jest pożądaną dla mieszkańców téj ostatniéj.

— GWIAZDKA, CZYLI KOLENDA NA ROK 1864. Zabawa i oświata młodego pokolenia tak są dzisiaj ściśle z sobą powiązane, że niemal w każdém cacku jakąś myśl głębszą, na zasadach pedagogiki opartą, dopatrzyć można. Bądź co bądź, nie odmawiając wszelkiego rodzaju grom i zabawom jakiegoś odpowiedniego celu, wyznać potrzeba, iż przedewszystkiém dobra książka będzie dla młodzieży zawsze najstosowniejszą zabawką umysłową, mianowicie jeżeli jéj zewnętrzność i wewnętrzny układ odpowiadają przeznaczeniu. Dla tego też książki przeznaczone dla młodzieży znajdą zawsze pomieszczenie na stołach gwiazdkowych, które z taką radością po długiém i niecierpliwém oczekiwaniu otacza dziatwa. Wybór ich jest zawsze przed świętami Bożego Narodzenia przedmiotem uwagi rodziców i opiekunów, a wydawcy ile można starają się jak najwięcéj na tę chwilę przygotować nowości. Do ich liczby wpisać nam należy Gwiazdkę czyli Kolendę— drugi rok wydawaną przez księgarnię Dzwonkowskiego, specjalnie na dzien 24 grudnia. Książeczka ta połączona jest z zabawą rozlosowania pewnéj liczby premjów. Pomijając to, sama książeczka zbiorowo przez naszych literatów pisana, illustrowana, odpowiada celowi zabawienia i nauczenia czytającéj już dobrze dziatwy. W tegorocznym zbiorku, na szczególniejszą uwagę zasługują artykuły p. Bartoszewicza Juljana (Mały Królewicz Władysławek), Seweryny Pruszakowéj (Król tułacz), Józefa z Mazowsza, (Pierścień Kunegundy), Łozińskiego, (Pogadanka o powietrzu i t. d.). oraz kilka dawniéj już znanych utworów Marji Ilnickiéj, Grajnerta, Wojcickiego. (G. W.)

— Z CZERNIOWIEC donoszą, że temi dniami przejeżdżał tamtędy dyrektor fabryki maszyn parowych w Odessie, pan Cole, który, jak zapewniają, udał się do Londynu, aby kapitalistów angielskich skłonić do podjęcia się budowy kolei z Odessy do Czerniowiec. Niewielkie trudności pod względem technicznym, ponieważ koléj ta przerzynałaby doliny Prutu i Dniestru, tudzież niezmierne jéj znaczenie dla Rossji, gdyż ciągnąc się przez żyzną Bessarabję, prowadziłaby do wielkiego portu; wszystko to robi nadzieję, że koléj rzeczona przyjdzie kiedyś do skutku. (G. W.)

Listy

Z GUBERNJI OŁONECKIEJ.

II.

Przegląd historyczny.—Wspomnienia o Litwinach.—Podział gubernji.—Plemiona.— Ludność i przestrzeń. — Religja. — Rozkolnicy. — Liczba cerkwi.—Inowiercy.—Katolicy.—Ś. p. ks. Wołodkiewicz.—Język.—Oświata.

Dzisiejsza gubernja Ołonecka z częścią petersburskiéj, do Fińskiéj zatoki, w IX i X wieku znaną była pod imieniem K o r e l j i albo K i r i a l a n d j i, zamieszkałéj przez plemię Fińskie, któremu dawni kronikarze dają rozmaite nazwiska, jak: Czud', Wes, Mera, Fin i t. d. Prócz bajecznych podań i legend, historja nieprzechowała żadnych pewnych wiadomości o pochodzeniu i pierwobytnym stanie tych ludów. W XI wieku Nowogród wielki zaczął rozszerzać swe granice ku północy i część Korelji, po obu stronach jeziora Onegi aż do Białego morza, stanowiła już prowincję nowogrodzką pod nazwiskiem Obonezkiéj Piatyny. Nowogrod, jako miasto hanzeatyckie, pozwalał kupcom związkowych miast niemieckich wywozić z niéj drzewo, dobywać mikę i żelazo. Tędy też przechodziła handlowa droga do Biarmji czyli Permji, która zajmowała znaczną część dzisiejszéj północnéj Rossji i słynęła handlem i bogactwy. Na początku XIII wieku światło wiary chrześcijańskiéj zaczęło rozszerzać się między dzikimi i pogańskimi dotąd Korelami. W. Ks. Moskiewski Iwan III-ci Wasiljewicz, podbiwszy Nowogród, utworzył z niego powiat i razem z Obonezką Piatyną przyłączył do w. księstwa Moskiewskiego. Część włości została zajęta na skarb, reszta przeszła na własność W. Książąt i bojarów. Ale bojarowie mieszkając w Moskwie posyłali tylko zbierać czynsze i nikt nietroszczył się o urządzenie tego kraju, który zostawał leśną i nieludną pustynią. W początku XVII wieku, w czasie wojen Samozwańców zbrojne drużyny Polaków, Litwinów i Kozaków nieraz gościły i w tych odległych stronach, a pamięć tych czasów żyje dotąd w podaniach miejscowego ludu, szczególniéj w okolicach Kargopola. Wyraz L i t w a często bardzo w mowie ludowéj powtarzany, oznacza w ogóle nieprzyjaciela, a czasem nieskąpią go nawet i dla urzędników policyjnych. Drugi wyraz p a n, jako pamiątka owych czasów, oznacza dostatek, a stąd u kupców bławatne towary lepszego gatunku nazywają się ogólnie p a n s k i j e.

Przytoczmy tu jedno z podań ludowych o Litwinach. Ci nieprzyjaciele, zrabowawszy wioski nad jeziorem Onegą, porwali dziewczynę i położywszy związaną do łodzi, odpłynęli na wyspę. Gdy Litwini bankietowali, dziewczyna kołysząc łodzią sprawiła, że ta odpłynęła od wyspy i przybiła do przeciwnego brzegu, a dziewczyna uratowaną została. Odtąd wyspa na Onedze d z i e w i c z ą nazwana i podanie dodaje, że na téj wyspie maią się znajdować skarby przez Litwinów niegdyś zakopane. W jednéj z weselnych pieśni jest także wzmianka o Litwinach. Uczony nasz Jaroszewicz, dowiedziawszy się o istniejących w Ołoneckiéj gubernji podaniach o Litwinach, w dziele swém „Obraz Litwy" objaśnia: że w połowie XII wieku wielu Litwinów boju i zdobyczy chciwych, szukało szczęścia w obcych szeregach. Takich najemników litewskich ściągali w owym czasie szczególniéj książęta Połoccy z sobą i sąsiadami niezgodni. Wnosi więc uczony badacz, że do owych czasów ściągają się te podania ludu Ołoneckiego i dodaje: „że późniéj w najświetniejszéj nawet epoce życia Litwinów, wojownicy ich nigdy tak daleko na północ swoich niezapuszczali zagonów." Nieśmiemy zbijać tych domysłów szanownego historyka, wszakże zważywszy, że w XII kraj ten zaludniony był jeszcze plemionami Fińskiemi, a ludność rossyjska, z osadników składająca się, daleko późniéj rozszerzać się tu poczęła, chętniéj wierzymy, iż te podania sięgają raczéj początku XVII wieku t. j. wojny moskiewskiéj, a więc lat 1609—1615, kiedy właśnie były najścia Polaków i Litwinów na ziemie dzisiejszą ołonecką gubernją składające, o czém świadczą dokumenta historyczne, w których często spotykamy wyrazy: „litowskije ludi," a o czem późniéj obszerniéj w swojem miejscu powiemy. Car Michał Fedorowicz całą Obonezką Piatynę oddzielił od Nowogrodzkiego powiatu i oddał pod zarząd osóbnych starostów i wojewodów; Car zaś Alexy Michałowicz znowu ją przyłączył do Nowogrodu. Piotr I, zwróciwszy szczególną uwagę na bogactwa zawarte w lasach, górach i wodach kraju ołoneckiego, zakładał tu fabryki okrętów, żelaza, miedzi, urządzał drogi i kilkakrotnie osobiście zwiedzał te strony. Przy utworzeniu gubernji, kraj ten wszedł do składu gubernji Ingerminlandzkiéj, któréj głównem miastem był Petersburg. Przy Katarzynie II powstały dzisiejsze miasta, a w r. 1802 Ołonecka gubernja otrzymała ogólne urządzenie administracyjne i podzieloną została na 7 powiatów, które dotąd istnieją, a mianowicie: Petrozawodzki, Powieniecki, Ołonecki, Łodejnopolski, Wytiegorski, Piedoski i Kargopolski.

Z tego krótkiego přeglądu przeszłości, widzimy, że pierwotni mieszkańcy tego kraju są ludem Fińskiego pochodzenia zwanym pospolicie K o r e l e. Reszta ludności składa się ze zruszczonych Korelów i przesiedlonych jeszcze za Piotra I mieszkańców wielkorossyjskich gubernij, a najwięcéj z Permskiéj i Woronezkiéj. Korele dziś zajmują głównie zachodnię część gubernji, a mianowicie powiaty: Ołonecki, Petrozawodzki i Powieniecki; w dalszych zaś powiatach element rossyjski prawie zupełnie pochłonął narodowość korelską. Zdaje się, że sama natura położyła granicę między temi dwóma plemionami. Rzeka Świr i jezioro Onega stanowią tę granicę. Zachodnia część pokryta ogromnemi górami, znanemi pod nazwiskiem ołoneckich, jeziorami, błotami, podobną jest do Finlandji, a ziemia w niéj zupełnie niezdatna do rolnictwa. Wschodnia, więcéj jest równą, suchą, a nawet ku południowi dość żyzną.

Ludność gubernji, podług zebranych w 1858 roku wiadomości, wynosi 287,354 mieszkańców płci obojéj. Podług zaś obliczeń Keppena (Etnograf. Karta Rossji) Korelów liczy się 52,310, a więc pierwotni mieszkańce już zaledwie piątą część ludności teraźniejszéj stanowią.

Przestrzeń gubernji Ołoneckiéj podług wyliczeń pp. Struve i Szwejcera zawiera 131,708 wiorst kwadr. czyli 2,722 mile kwadratowe. W téj liczbie na główne jeziora przypada 14,844 wiorsty kw., co potrąciwszy od ogólnéj liczby, wypadnie, że przestrzeń lądu (z włączeniem mniejszych jezior i rzek) stanowi 116,864 wiorst kw. czyli 2,415 m. kw. Jeżeli porównamy obszerność gubernji Ołoneckiéj do obszaru państw europejskich, to znajdziemy, że ona jest większą od wielu drugo—i trzecio rzędnych państw, jak np. Belgji, Hollandji, Bawarji, Wirtembergu, Saksonji, Portugalji, Grecji i Saksonji, a równa połowie Anglji, Włoch i Prus. Lecz, niestety, przy porównaniu zaludnienia, jakże smutny stosunek zachodzi. W gubernji Ołoneckiéj na milę kwadr. wypada 105 mieszkańców, wtenczas kiedy w gubernjach środkowych, średnia liczba jest 1,500, w ukraińskich zaś 1,850 na jedną milę. (D. c. n.)

BRACIA CHOTOMSCY I KORONOWICZ.
z Królewca dnia 15 grudnia 1863.

Pierwszy tydzień b. m. przy powietrzu łagodném sprowadził wichry i burze gwałtowne a od kilku dni śnieg i mróz. Siłę ich burzącą poczuły wybrzeża morza niemieckiego, na których kilku set ludzi i dużo okrętów z ładunkami całemi bałwany pochłonęły. Porty nawet nie uchroniły wcale okrętów od zatopienia. Okręty duńskie wojenne rzuciły ukazaniem się swojém przed Swinemunde, postrach na świat kupiecki, który wcale ukojonym nie został odpowiedzią ministra, że za nic nie ręczy i radzi ostróżność w działaniu. Bank angielski stanął już na 8% disconto, celem przeszkodzenia projektowanéj pożyczce francuzkiéj. Francja w New-Yorku, zakupiła przez dom Rotszylda złota na 3 miljony. Przy takich konjunkturach, ceny zboża przestały znowu iść w górę, mimo tego jednakże, pewność wyrabia się w targach i chociaż pokupu niema obfitego, o zniżaniu cen niema mowy, z wyjątkiem Królewca. W Ameryce zboże tak podrożało, że mimo zniżonego bardzo przewozu, nic prawie do Anglji nie idzie; a zły gatunek wilgotnie zeżniwionéj pszenicy zmusza Albion do poszukiwania zdrowego, suchego ziarna. We Francji Anglja znaczny zapas kupiła mąki. Ceny w Królewcu, jużto z przyczyny politycznych stosunków, już też drogich obecnie okrętów, a głównie w skutek skąpo objawianych żądań z zagranicy, cofają się nieco. Bierny charakter handlu tutejszego, obrachowanego li tylko na „podaj dalej" tém dobitniéj wykazuje korzyści exportu do głównych konsumentów. Cena przewozu obecnie bardzo drogiego do Anglji wynosi 11¼ srebr. od szefla pszenicy czyli 84¾ (1 rs.) od beczki lit. najwyższa cena za szefel w Królewcu obecnie 68 srebr, a za beczkę lit. 17 i pół rs. w Anglji zaś kosztuje szefel 103 srebr. a beczka 26 r. 68 i pół kop. Co do żyta, cena jego w Bergen w porównaniu do ceny w Królewcu ma się jak $1\frac{9}{10}$:1, koszta zaś przewozu i wszelkie inne około 8 srebr. na szeflu, czyli 2 r. 15 kop. na beczce.

Co do wełny ceny za jednostrzyżne 58—68 tal. za 106 funt. pr. (3¼ puda), lecz handel tępo idzie, nie kupują jak na niezbędne potrzeby, po małych nader ilościach, a mimo tego niema zapasów. Gdyby nie dezorganizująca wszystkie czynności obawa wojny, towar ten tu szedłby świetnie.

Ceny lnu i siemienia lnianego trzymają się dobrze i żądanie tego towaru wzmaga się.

Płacono na giełdzie naszéj. za becz. litew. Z doliczeniem 15% agio.

	funt. wagi. hol.	rb.	kp.
Pszenica jasna . . .	123—132	14—12	17—59½
„ ciemniéjsza .	124—130	13—30½	16 3
„ czerwona . .	124—130	—	—
Żyto	114—120	8—28	8—77½
„	121—126	8—52	9—75
Jęczmień wielki . .	100—112	7—½	8 53½
„ mały . . .	98—11[illegible]	6—66	8 28
Owies	70—9[illegible]	4—65	6 66
Groch biały . . .	— — —	9—75	11—38
szary	— — —	8—52	10 11
zielony	— — —	—	—
Siemię lniane . . .	108—112	18—12	21 97

Strata na rublach 15%, czyli za rubli 90 płacą 85 talar.; 1 rubel, 28 sbr. 3 fen.

ОБЪЯВЛЕІЯ. OGŁOSZENIE

По Высочайшему ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА повѣленію изданъ въ семъ году Почтовый Дорожникъ Россійской Имперіи съ номерною и двумя географическими почтовыми картами: Европейской и Азіятской Россіи.

Виленская губернская почтовая контора, получивъ при циркулярномъ предписаніи почтоваго департамента, достаточное число экземпляровъ Дорожника и географическихъ картъ для продажи, доводитъ до свѣдѣнія, что цѣна этому изданію слѣдующая: за Дорожникъ съ номерною картою 3 рубля, карта Европейской Россіи 5 рублей, Азіятской 2 рубля и за пересылку и укопорку 50 копѣекъ. Переплетенный Дорожникъ и карты, наклеенныя на холстъ въ футлярахъ или на скалкахъ, слѣдуетъ выписывать изъ почтоваго департамента, прилагая за переплетъ, укопорку и пересылку, сверхъ означенной цѣны за изданіе, 10 рублей.

На географическихъ картахъ, сверхъ шоссейныхъ и обыкновенныхъ почтовыхъ дорогъ, показаны желѣзныя дороги а также линіи существующихъ телеграфныхъ сообщеній.

Всѣ присутственныя мѣста и должностныя лица, которыя производятъ отправленія на почтовыхъ лошадяхъ, на счетъ казны, и повѣряютъ производимыя на прогоны издержки, на основаніи 494 ст. III т. св. гражд. зак. (изд. 1857 года) изъясненной въ указѣ правительствующаго сената 11 іюля сего года, должны пріобрѣтать Дорожникъ и карты полнымъ изданіемъ.

Почтмейстеръ Баронъ *Росиліонъ*. 2.

Отъ Виленской дирекціи училищъ симъ объявляется, что 13 декабря сего года въ совѣтѣ Виленской гимназіи будутъ производиться торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на поставку въ теченіе 1864 года для воспитанниковъ конвикта, для бѣдныхъ при Виленской гимназіи, съѣстныхъ припасовъ, одежды и обуви; почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться въ совѣтъ гимназіи съ надлежащими залогами. 3 декабря 1863 г.

Директоръ В. *Малиновскій*.
Бухгалтеръ *Чеховичъ*. 2—590

Контора Виленскаго госпиталя Савичъ объявляетъ, что 11 декабря сего года будутъ производиться въ ней торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на доставку въ 1864 году для аптеки сего госпиталя медикаментовъ и прочихъ припасовъ, входящихъ въ составъ лекарствъ; почему желающіе участвовать въ оныхъ благоволятъ явиться въ контору на означенное число, съ достаточными залогами. Декабря 5 дня 1863 года.

Старшій врачъ Ляховичъ. 2—589

Нижеподписавшійся начальникъ IV отдѣленія Ст. Петербурго-Варшавской желѣзной дороги, доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что 19 декабря, въ 12 часовъ утра, въ канцеляріи IV отдѣленія, въ пассажирскомъ зданіи Варшавской станціи, на Прагѣ, назначаются торги, по запечатаннымъ конвертамъ на постройку 3-хъ жилыхъ домовъ на станціи Лапы.

Подробныя кондиціи этой постройки, планъ и смѣта могутъ быть разсмотрѣны ежедневно съ 10 часовъ утра до 4-хъ по полудни въ Бѣлостокѣ въ канцеляріи 1-й дистанціи, и въ Варшавѣ въ канцеляріи начальника IV отдѣленія.

Залогъ для подряда опредѣленъ въ тысячу семь сотъ пятьдесятъ рублей сер.

Объявленія, при которыхъ не будутъ приложены залоги не могутъ быть приняты во вниманіе.

Выборъ изъ числа прѳдставленныхъ къ торгамъ объявленій зависитъ отъ совѣта управленія главнаго общества Россійскихъ желѣзныхъ дорогъ, имѣющаго законное мѣстопребываніе въ Ст. Петербургѣ.

Инженеръ капитанъ Слободзинскій.
3—586

Виленской губерніи, Ошмянскій уѣздный судъ объявляетъ, что 27 числа января наступающаго 1864 года будутъ производиться въ присутствіи сего суда торги, на продажу движимаго имущества помѣщика Ярослава Пашкевича, состоящее изъ лошадей и рогатаго скота. Почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на обозначенное число въ присутствіе сего суда.

Z Najwyższego CESARZA JEGO MOŚCI rozkazu wydany został w tym roku pocztowy dróżnik Cesarstwa rossyjskiego z mapą liczbową i dwiema kartami Europejskiéj i Azjatyckiéj Rossji. Wileński gubernjalny kantor pocztowy, otrzymawszy przy okolniku departamentu pocztowego dostateczną ilość egzemplarzy dróżnika i kart geograficznych, na sprzedaż, zawiadamia niniejszém, że ceny tych wydań są następujące: za dróżnik z liczbową mappą 3 rub. za kartę Rossji Europejskiéj 5 rub., Azjatyckiéj 2 rub., i za przesyłkę z upakowaniem 50 kop. Dróżniki oprawne i mappy podklejone płótnem w futerałach lub na wałkach, należy wypisywać wprost z Departamentu pocztowego, załączając za oprawę, upakowanie i przesyłkę, oprócz ceny wyżéj oznaczonéj, za całe wydanie 10 rub. sr. Na mappach geograficznych oprócz szosowych i zwyczajnych gościńców pocztowych, oznaczone są koleje żelazne, i również linje istniejących kommunikacij telegraficznych.

Wszystkie urzędy i urzędnicy, którzy expedjują posyłki pocztą na rachunek rządu i sprawdzają wydatki na prohony, na zasadzie 494 artykułu III T. Zb. pr. cyw. (wyd. 1857), wyłożonego w Ukazie Rządzącego Senatu 11 czerwca bież. roku, powinni nabywać mappy i dróżnik w całkowitém wydaniu.

Pocztmistrz gubernjalny
Baron Rossiljon.

Wileńska dyrekcja szkół ogłasza, iż w radzie gimnazjum wileńskiego odbędzie się licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem, na dostarczenie w ciągu 1864 roku dla wychowańców konwiktu dla biednych przy gimnazjum wileńskiém produktów, odzienia i obuwia; interessowani raczą zgłosić się do rady gimnazjum z należytemi ewikcjami.

Dyrektor Malinowski.
Buchhalter Czechowicz. 2—590

Kantor wileńskiego szpitalu Sawicz ogłasza, iż 11 grudnia b. r., odbędzie się w nim licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem, na dostarczenie w 1864 roku dla apteki tegoż szpitalu medykamentow i innych zapasów należących do składu lekarstw; przeto interessowani raczą zgłosić się do kantoru na termin wskazany z dostatecznemi ewikcjami. Dnia 5 grudnia 1863 r.

Starszy lekarz Lachowicz. 2—589

Niżéj podpisany naczelnik IV wydziału St. Petersbursko-Warszawskiéj drogi żelaznéj podaje do powszechnéj wiadomości, iż 19 grudnia o 12 godzinie z rana w biórze IV wydziału w gmachu passażerskim Warszawskiego banhofu na Pradze, odbędzie się licytacja przez deklaracje opieczętowane na zbudowanie 3 domów mieszkalnych na stacji Łapy.

Szczegółowe warunki téj budowli, plan i anszlag mogą być przejrzane codziennie od 10 godziny z rana do 4 po południu w Białymstoku w biórze 1 go dystansu; i w Warszawie w biórze naczelnika IV wydziału.

Ewikcja dla téj antrepryzy ma być tysiąc siedmset pięćdziesiąt rubli sr.

Deklaracje, przy których niebędzie ewikcji, nie będą uwzględnione.

Wybór z liczby nadesłanych deklaracij zależy od rady zarządu głównego Towarzystwa Rossyjskich dróg żelaznych, którego prawne miejsce stałego zamieszkania jest w Petersburgu.

Kapitan inżynjerów S ł o b o d z i ń s k i.
3—586

Wileńskiéj gubernji oszmiański sąd powiatowy ogłasza, iż 27 stycznia 1864 roku odbędzie się w nim licytacja na sprzedaż ruchomości obywatela Jarosława Paszkiewicza, jako to koni i bydła. Interessowani raczą przybyć na licytację na termin wskazany. 2—582

Гродненская палата государственныхъ имуществъ, въ дополненіе объявленій въ N. 128 Вѣстника, объявляетъ, что 8 января 1864 года будутъ производиться въ присутствіи ея публичные торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на отдачу съ 23 апрѣля 1864 года въ содержаніе: Гродненскаго уѣзда, мельницы изъ выстройки при деревни Ковали съ доходомъ 250 руб., на 24 года, и Слонимскаго уѣзда причисленной къ фермѣ Островъ-Лисевичи. 1 мельницы съ доходомъ для мельника, съ доходомъ 28 руб., по 1867 годъ. 2—570

Отъ Виленской палаты государственныхъ имуществъ симъ объявляется, что на производившихся въ присутствіи ея торгахъ, на отдачу въ 2-хъ лѣтнее арендное содержаніе корчемныхъ плацевъ въ казенныхъ имѣніяхъ по Виленской губерніи, на 79 таковыхъ плацевъ, желающихъ для взятія въ аренду вовсе неявилось, и на оные назначены новые торги въ мѣстныхъ уѣздныхъ полицейскихъ управленіяхъ, каковые и будутъ производиться предъ истеченіемъ 1863 года, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на отдачу въ содержаніе впредь на два года, на точномъ основаніи правилъ и особыхъ условій для сего постановленныхъ. Къ торгамъ допускаются всѣ лица, имѣющія по закону право участвовать въ нихъ. Желающіе снять въ аренду корчемные плацы, благоволятъ явиться съ залогами въ наличныхъ деньгахъ, банковыхъ билетахъ или кредитныхъ бумагахъ.— Торги будутъ производиться изустно, съ принятіемъ при томъ до 11 часовъ дня переторжки и запечатанныхъ объявленій, по существующимъ на сей предметъ законамъ. Ноября 22 дня 1863 г.

Grodzieńska izba dóbr państwa w dopełnieniu ogłoszeń swych w N. 128 Kurjera ogłasza, iż 8-go stycznia 1864 roku odbędzie się w niéj licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem, na wydzierżawienie od 23 kwietnia 1864 roku w grodzieńskim powiecie młynu po wybudowaniu przy wsi Kowale z dochodem 250 rub. na lat 24—i słonimskiego powiatu przypisanego do fermy Ostrow-Lisiewicze 1 młynu z dochodem 28 rub. do 1867 roku. 2—570

Wileńska izba dóbr państwa ogłasza, iż na odbytéj w niéj licytacji dla dwóletkiéj dzierżawy placów karczemnych w majątkach skarbowych gubernji Wileńskiéj na 78 takowych placów, życzący zaarendować takowe niestawili się wcale; przeto na ten cel naznaczona nowe licytacje w miejscowych urzędach policyjnych przed upływem roku 1863-go z prawnym we trzy dni przetargiem na dwóletnie wydzierżawienie z mocy przepisów i osóbnych warunków na to postanowionych. Do licytacji stawać mogą wszystkie osoby mające na to prawo. Interessowani raczą przybywać na licytacje z ewikcjami w gotowiznie, biletach bankowych lub kredytowych. Licytacja odbędzie się ustna z przyjmowaniem prócz tego opieczętowanych deklaracij do godziny 11-éj dnia przetargu.—22 listopada 186 r. 3—581

БИРЖЕВЫЯ ВѢДОМОСТИ.

Подписка на 1864 годъ.

БИРЖЕВЫЯ ВѢДОМОСТИ будутъ выходить 9 разъ въ недѣлю, не исключая воскресныхъ и праздничныхъ дней, въ числѣ 464 нумеровъ въ годъ.

Цѣна за годъ безъ доставки . . . . . . 12 руб. сер.
За доставку въ С. Петербургѣ 2 руб. сер., всего съ доставкою . 14 — —
За почтовую пересылку въ другіе города 3 р. сер., всего съ пересылкою . . . . 15 — —

(Мѣста и лица вѣдомства министерства финансовъ пересылочныхъ денегъ не платятъ.)

Подписка принимается въ С. Петербургѣ, въ конторѣ редакціи Биржевыхъ Вѣдомостей на Конногвардейскомъ бульварѣ, въ домѣ Мельникова N. 11, и въ газетныхъ экспедиціяхъ Московскаго и С. Петербургскаго почтамтовъ. 1—592

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

Честь имѣю симъ извѣстить почтеннѣйшее дворянство и публику, что мой каталогъ семянъ и растеній N. 24 будетъ служить и на 1864 годъ. Вмѣстѣ съ тѣмъ прошу всякаго, не имѣющаго этого каталога, извѣстить меня, чтобъ я могъ сейчасъ же доставить его.

Прошу также моихъ долголѣтнихъ и благосклонныхъ заказчиковъ, чѣмъ скорѣе почтить меня своими порученіями, при которыхъ дѣлаю 10-процентную скидку съ каталога 1863 года N. 24. Вильно, 9 декабря 1863 г.

ФРИДРИХЪ ВЕБЕРЪ. 2—594

OGŁOSZENIE.

Niniejszem zawiadamiam szanownych obywateli i publiczności, że mój katalog nasion i roślin pod N. 24 ważnym jest i na rok 1864, proszę więc wszystkich, którzy go nie posiadają, zgłosić się do mnie ażebym go mógł przesłać.

Również upraszam tych, którzy od lat wielu obstalunkami swemi mój zakład zaszczycali, ażeby i nadal doń z zamówieniami udawali się, przyczém udzielać im będę 10% rabatu w porównaniu z cenami ogłoszonemi w katalogu pod N. 24 na rok 1863. Wilno 9 grudnia 1863 r.

FRYDERYK WEBER. 2—594

Награда 5 руб. сер.

Переѣзжая изъ бангофа потеряно шерстяное одѣяло съ одной стороны покрытое тигровыми пятнами. Нашедшій оное благоволитъ отдать въ магазинъ Курляндскій, а за то получитъ выше упомянутую награду. 3—583

Rsr. 5 nagrody.

Jadąc z banhofu, zgubiona została kołdra wełniana na jednéj stronie w centki tygrysie. Znalazca raczy takową oddać do magazynu Kurlandzkiego, za co otrzyma powyższą nagrodę.
3—583

Главное управленіе имѣній князя Петра Львовича Витгенштейна вынуждено объявить что охота на земляхъ его свѣтлости, а слѣдовательно и въ имѣніи Верки, недопускается; и что мѣстные дворовые оффиціянты и служители обязаны наблюдать за исполненіемъ сего. 3—577

Główny zarząd dóbr księcia Piotra Wittgensteina jest w konieczności ogłosić, że polowanie na gruntach tych dóbr nie jest dozwolone, i służba miejscowa jest obowiązana niedopuszczać naruszenia tego zakazu. 3—577.

Такъ какъ въ слѣдствіе распоряженія высшаго начальства фермы Доротеенгофъ и Гальсвигсгофъ, Фридрихслустская вѣтряная мельница и Гросъ-Сессауская корчма должны снова поступить въ продажу съ пониженіемъ ихъ оцѣнки и именно:
фермы Доротеенгофъ . съ 55216 р. на 34194 р.
„ Гальсвигсгофъ . „ 9086 „ на 4481 р.
Фридрихслустской вѣтрян. мельн. съ 9190 р. на 5253 р.
Гросъ-Сессауской корч. „ 5633 „ на 5367 р.
то со стороны Курл. губ. правленія доводится о семъ до свѣдѣнія желающихъ участвовать въ торгахъ, съ присовокупленіемъ, что къ публичной продажѣ означенныхъ статей назначены въ губернскомъ правленіи 16-го и 19-го декабря с. г. новые торги, и что продажа оныхъ будетъ производиться на тѣхъ же условіяхъ, какъ это сказано въ прежнихъ объявленіяхъ губ. правленія отъ 6 и 31 мая с. г. относительно упомянутыхъ статей. Замокъ Митава, 14 ноября 1863 г.
3—571

Ponieważ z rozporządzenia wyższéj władzy, fermy Doroteenhof i Halwigshof, Frydrychlustski młyn wietrzny i karczma Gross-Sessau mają znowu oddać się na sprzedaż z poniżeniem ich szacunku a mianowicie:
Fermy: Doroteenhof . z 55216 r. na 34194 r.
„ Halwigshof . z 9086 r. na 4481 r.
Frydrychlustski młyn z 9190 „ na 5253 r.
Karczma Gross-Sessau „ 5633 „ na 5367 r.
przeto Kurlandski rząd gubernjalny podaje o tém do wiadomości interesowanych, że nowa licytacja na takowe artykuły w tymże rządzie odbędzie się 16 i 19 grudnia b. r. i że sprzedaż ta odbędzie się na tychże warunkach, jakie podane były w uprzednich ogłoszeniach tegoż rządu z 6 i 31 maja b. r. Pałac Mitawa 14-go listopada 1863 r. 3—571

ОБЪЯВЛЕНІЕ

о продолженіи изданія Вѣстника юго-западной и западной Россіи въ $186\frac{3}{4}$ году.

ВѢСТНИКЪ ЮГО-ЗАПАДНОЙ и ЗАПАДНОЙ РОССІИ на 1863/64 годъ выходитъ съ іюля настоящаго 1863 года по іюль 1864 года, ежемѣсячно, книжками отъ 13 до 15 листовъ обыкновенной печати. (По настоящее время редакція давала публикѣ отъ 16 до 20 листовъ, и болѣе сжатой печати).

Подписка принимается:

Въ Кіевѣ, въ редакціи журнала, на Подолѣ, и въ конторѣ его, при книжномъ магазинѣ г. Литова, на Крещатикѣ; въ С. Петербургѣ, въ конторѣ журнала, при книжномъ магазинѣ А. Ф. Базунова, на Невскомъ Проспектѣ, въ домѣ Ольхиной, противъ Милютиныхъ лавокъ и въ книжномъ магазинѣ С. И. Литова, на углу Невскаго проспекта и Малой Садовой; въ Москвѣ, въ конторѣ журнала, при книжномъ магазинѣ И. В. Базунова, и коммиссіонера „Вѣстника" купца Г. В. Барскаго, на Садовой у гостинницы Полтава, въ домѣ Быхова; въ Варшавѣ, у книгопродавца П. В. Дутова.

ЦѢНА ВѢСТНИКА ЗА ГОДЪ:

Для жителей Кіева, безъ доставки 6 руб. 50 коп., съ доставкою на домъ 7 руб. 50 к., а съ пересылкою во всѣ города имперіи 8 р.

Гг. иногородные благоволятъ относиться съ своими требованіями исключительно въ редакцію журнала Вѣстникъ Юго-западной и Западной Россіи въ Кіевѣ.

Посылки и письма слѣдуетъ адресовать редактору „Вѣстника" Ксенофонту Антоновичу *Говорскому*, въ Кіевѣ.

Для желающихъ выписать „Вѣстникъ" за истекшій 1862/63 годъ дѣлается уступка: для жителей Кіева 6 р. а для иногородныхъ по 7 р. 50 к. съ пересылкою. 1—591

Ночью съ 4-го на 4-ое число декабря, пропали изъ конюшни въ имѣніи Кены принадлежащаго колежскому совѣтнику Славинскому: одна лошадь сѣрая; лѣтъ около 4-хъ, и такихъ же лѣтъ снѣдая кобыла. Притомъ похищено сани, два хомута, двое возжей для возовъ. Нашедшій и возвратившій выше упомянутыя вещи въ Кены, или въ г. Вильно домъ Савицкаго, квартира N 2, получитъ 60 р. с. нагроды. 2—587.

Дозволено Цензурою. 11 Декабря 1863 г. Вильно.
W Drukarni A. H. Kirkora.